



SAMENSPEL



Wijkblad van de *Christus Triumfatorkerk*, J. v. Stolberglaan 154 te Den Haag
16^e jaargang nr. 4 - april 2012 - jubileumnummer 50 jaar Chr. Triumfatorkerk

Abonnementsprijs € 10,00 (+ evt. portokosten ad € 8,50) per jaar

Bankrekeningnr: 514 40 61 t.n.v. *Stichting Christus Triumfatorkerk o.v.v. Samenspel*

Redactie: Henk Hospes, Laan van Wateringseveld 277, 2548 BL Den Haag
Email: samenspel@ctkerk.nl tel. 070 327 03 66
Greet Hulshof, Wouter Müller, Adriaan Sala

Advertenties: Bert van der Sluis, Jacob Mosselstraat 11, 2595 RD Den Haag

Bezorging: Henk Hospes tel. 070 327 03 66

Koster : Kristin Anderson tel. 070 383 76 55
b.g.g. en alleen in dringende gevallen 070 331 03 79
email: koster-beheerder@ctkerk.nl

Predikanten: ds. Ruud Stiemer, Jul. van Stolberglaan 285, 2595 CH
di, do en vrijdag van 8.30 tot 9.30 uur en rond 18 u tel. 070 382 52 65
(maandag vrij/ woensdag *Noorderkerk*)
email: ruudstiemer@ctkerk.nl
ds. Berit Bootsma-Gerritsen, Mariastraat 73, 2595 GM
ma, wo, do tel. 070 359 62 39
email: beritbootsma@ctkerk.nl

Wijkkerkenraad:

Voorzitter: Anita van Koningsveld, Laan v Nw. Oost-Indië 142, 2593 CA
email: avdwal@casema.nl tel. 070 385 00 82

Scriba: Wilma Beeftink, Guirlande 106, 2496 WR tel. 015 361 82 67
email: scriba@ctkerk.nl

Kerkelijk Bureau: Jul. van Stolberglaan 154, 2595 CL Den Haag
GKO: van 9 - 12 uur op ma, wo en vrijdag tel. 070 385 36 45
pgo@casema.nl (GKO)
PGG PGG-ledenadministratie@ctkerk.nl

Website: www.ctkerk.nl

Zondagsbrief per email? Aanvragen bij Bert Jan van Veen (bertjanvv@gmail.com)

GIRO-/BANKREKENINGEN

Vaste vrijwillige bijdragen:

- kerk (GKO): 43555 t.n.v. Gereformeerde Kerk 's Gravenhage-Oost
- kerk (PGG): 615174 t.n.v. Prot. Gem. Wijk. Kerkentm. Bezuidenhout
Collectebonnen: 5253 t.n.v. Collectebonnen GKO (voor GKO en PGG)
Diversen: 5144061 t.n.v. Stichting *Christus Triumfatorkerk* o.v.v. het doel*)
* Samenspel / * Verjaardagsfonds / * Wijkkas / * Giften /
* Legaten

Diaconie (GKO): 427021 t.n.v. Diaconie Gereformeerde Kerk 's Gravenhage-Oost
Diaconie (PGG.): 1768712 t.n.v. Diaconie Herv. Wijkgemeente Bezuidenhout
Zending (GKO): 435 t.n.v. Beraadsgroep Missionaire Zaken GKO

VAN DE REDACTIE



Maart 1962 – maart 2012. Vijftig jaar CTK! “Hebben we nu reden om feest te vieren of moeten we eigenlijk de vlag halfstok hangen?” vroeg ds. Baak zich 25 jaar geleden af in het voorwoord bij het jubileumnummer van *Onder Ons*, het toenmalige wijkblad. Er is sindsdien veel veranderd. De toen al geconstateerde teruggang in het kerkbezoek heeft zich onverdroten voortgezet. Ondanks de sluiting van de *Wilhelminakerk*, waarbij de gemeenteleden onderdak vonden in de CTK en ondanks het feit dat ook leden van de voormalige *Liduinakerk* in de CTK een nieuw onderdak vonden, is het aantal (betrokken) gemeenteleden inmiddels gezakt tot onder de zeshonderd. De ‘bomvolle’ diensten die we tegenwoordig nog maar een paar keer per jaar meemaken, halen nog niet bij benadering de bezetting van de diensten die vijftig jaar geleden in de CTK heel gewoon was (en dat wel twee keer op een zondag). Het is al heel lang geleden dat er stoelen moesten worden bijgezet en enkele jaren geleden is zelfs besloten om vier rijen banken te verwijderen. We hebben moeite het hoofd financieel boven water te houden. Het lukt nog steeds, maar hoe lang nog?

En toch

En toch is er alle reden om feest te vieren! Die constatering van ds. Baak gaat nog steeds op, ook nu in 2012. We zijn nog steeds een bloeiende gemeente, een gemeente waarin mensen het fijn vinden om God en elkaar te ontmoeten, een gemeente die nog steeds bijzonder actief is. Een gemeente waarin ook in deze tijd van ontkerkelijkheid nog steeds gedoopt wordt en belijdenis wordt gedaan. Een gemeente die weliswaar een aantal banken in de kerkzaal heeft ‘ingeleverd’ maar dat heeft gedaan om daarvoor in de plaats een groter podium te kunnen aanleggen voor haar activiteiten omdat het vorige te klein geworden was. Een gemeente die door haar leden vaak als ‘een warme deken’ wordt ervaren getuige de vele bedankjes voor de betoonde belangstelling bij ziekte en andere emotionele momenten. Een gemeente ook die niet naar binnen gekeerd is, maar betrokken op haar omgeving getuige het *Missionair Diaconaal Project*. En – om te besluiten met de woorden van ds. Baak 25 jaar geleden – “een gemeente waarin zondag aan zondag verkondigd wordt dat Christus de Triumfator is en wij in en door Hem mogen leven.” Dat is in deze tijd een wonder! Alleen daarom al mogen we blij zijn en feestvieren op 21, 23, 24 en 25 maart. Daar is alle reden toe!

Deze editie van *Samenspel* breekt records. Niet eerder was een editie zo dik en niet eerder werkten er aan één editie zoveel mensen mee. Het toont ook aan dat het gezegde ‘Er komt een dominee voorbij’ als een gesprek stilvalt, nergens op slaat. Er komen hier heel wat dominees voorbij, maar nergens valt het gesprek stil. Integendeel ... Om al die mensen aan het woord te laten over hun ervaringen en hun mijmeringen moesten enkele vaste rubrieken (eenmalig) het veld ruimen, zoals het Bijbelleesrooster (wie dat wil, kan bij mij alsnog een print opvragen.) en de rubriek de *Reidans*, hoewel de kans klein is dat iemand die laatste zal missen. Dit hele nummer is in feite één grote reidans, waarbij overigens geen twee deelnemers hun dans op dezelfde manier uitvoeren. Tezamen vertellen zij de geschiedenis van de CTK en laten ze zien waar de CTK voor staat.

Veel leesplezier,

Henk Hospes

INHOUD

ACTIVITEITEN:

Jubileum-activiteiten
Agenda
Training *Werk en Balans*

COLUMN:

Slinger – Adriaan Sala

GEDICHTEN:

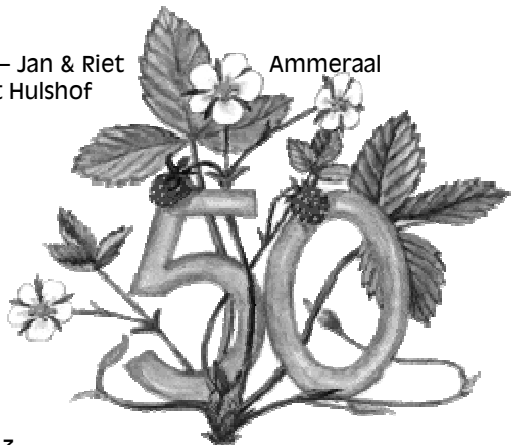
De Tuinman – Meditatie - ds. Berit Bootsma

DIVERSE JUBILEUMBIJDAGEN:

De boom als ankerpunt - Anita van Koningsveld, voorzitter wijkkerkenraad
Van de jubileumcommissie
Collage 'Ons eigen Kunstproject'
Een terugblik op jaar 50 CTK – samengesteld door Henk Hospes en Adriaan Sala
Een kwestie van perspectief – ds. Berit Bootsma en ds. Ruud Stiemer
Collage *Kinderprojecten*
Collage *Bijzondere diensten*
Groeten uit ... diverse windstreken
Thuiskomen – Jan van Opstal
Bart Baak, de 'nieuwe predikant van de *Transformatorkerk*'
Gevoel van warmte en dankbaarheid – Nel Driesprong
Herinneringen van Betty Hagg
Een terugblik op 50 jaar CTK - vervolg
Zangplezier in de CTK – Guusje Baak
Collage
Collage
De *Triumfatorkerk* in de tijd van ds. Gilhuis - Henk en Petra Gilhuis
Collage *Teamplay*
Collage *Jonggelovelijk*
Een Schevenings echtpaar in de CTK – Jan & Riet Ammeraal
Mijmeringen over 50 jaar CTK – Greet Hulshof

VASTE RUBRIEKEN:

TeamGeest – ds. Ruud Stiemer
BerichtenBus – ds. Berit Bootsma
Van Zondag tot Zondag
Overzicht kerkdiensten
Puzzel



De boom als ankerpunt

Het gebeurde zo'n achttien jaar geleden, eind 199 begin 1994. Als relatieve nieuwkomer in het Haagse op zoek naar een gemeenschap van mensen bij wie ik me thuis zou voelen. Starters kennen dat wel. Nieuwe baan, nieuwe omgeving en op zoek naar een ankerpunt...

DE KERK DICHTBIJ

Ik heb sinds mijn jeugd het toeval – of in mijn geval het genoeg – gehad elke keer voor, achter of schuin tegenover een kerk te wonen. En laat dit elke keer ook een protestantse kerk zijn. Ik kon de kerk dus letterlijk niet missen; deze “kwam op mijn weg” zoals mijn ouders dikwijls met genoeg zeiden.

MIJN GELOOF ALS LEVENSDRAAD

Het geloof was niet zo'n populair onderwerp onder studenten. Een hele gewaarwording als je altijd in een christelijke omgeving bent opgegroeid. Dan denk je dat iedereen zo denkt. Met verbazing zag ik dat ik één van de weinige studenten was die in God geloofde. Hoe precies wist en weet ik niet, maar ik ben er zeker van dat iemand mij vasthoudt en met mij meeloopt. Ook met u overigens.

MET HOOP VOOR DE TOEKOMST

Hoe dan ook, ik maakte een frisse start in Den Haag en koos toen voor de *Christus Triumfator*kerk. Ik kwam een paar maal opgetogen thuis na een kerkdienst en een ontmoeting met andere 20-ers omdat ik zo vriendelijk ontvangen werd en mensen een gesprekje aanknoopten. Bovendien preekte de dominee niet alleen over de Filistijnen en de zonde, maar sprak juist, met een twinkeling in de ogen, over het wel en wee in de wereld, onze verantwoordelijkheid en onze toekomst. Hoopvol en met betekenis. Bij die gemeente wilde ik wel horen. Ik heb, bewust op 'latere leeftijd', belijdenis gedaan met Pasen. En dat onder bezielende leiding van de kersverse en moderne predikant Jan van Opstal.

MET LIEFDE AAN HET WERK

Het bleef niet bij een kerkbezoek. Het moderamen wist me wel te vinden. En niet één keer. Ik schat in dat ik inmiddels al een kleine twaalf jaar, met een kleine onderbreking, een bijdrage lever als diaken, ouderling en nu als voorzitter van de kerkenraad van onze gemeente. U ziet mij misschien niet zo vaak in de kerk. Desondanks draag ik onze kerk, onze gemeente een zeer warm hart toe. En achter de schermen moet er ook veel gebeuren. U kent ongetwijfeld alle plannen over het samenwerken tussen gemeenten. Dat gaat niet automatisch. Chapeau voor al degenen die zich elke dag weer inzetten voor onze gemeente en haar leden. Daar mogen we best bij stilstaan.

EEN EEUW GEMEENTE ZIJN

Wat zou dat betekenen? Als we terugkijken, zien we dat er veel veranderd is. Dierbaren die ons ontvallen zijn, een komen en gaan van mensen in onze wijk en onze gemeente, een steeds meer samen-op-weg, van wijk naar stad. Een verloop en terugloop enerzijds, een vasthoudendheid en trouw anderzijds. En wat een tomeloze energie elke keer om weer iets op te bouwen, mensen te inspireren, zowel jong als oud, om iets te betekenen voor elkaar, de wijk en deze wereld. Dat is een groot goed van onze gemeente. Hoe het er over vijftig jaar uit zal zien, wij weten het niet; Hij wel. Toch droom ik wel eens over de toekomst...

MIJN OLIJFBOOM

Mijn beeld van geloven en gemeente-zijn is een prachtige, stevige boom met heel veel ringen. De boom heeft ook wel een speciale betekenis, denk maar aan de *Boom des Levens*. Mijn boom is doorleefd, heeft vele takken, ook afgebroken en grillige takken, maar toont elk voorjaar weer nieuwe loten en doorstaat weer en wind. Mijn boom weet zich aan te passen aan de weersomstandigheden, is trots op zichzelf en voedt zich met alle goeds uit de omgeving. Mijn boom is solide en diep geworteld. Deze boom omhakken kan wel, maar omdat hij zo mooi is zal niemand zich daar snel aan wagen. En ook al zou dat gebeuren, de wortels zijn zo sterk dat uitroeien zinloos lijkt. Mijn boom zou een prachtige bloeiende olijfboom zijn met heerlijke vruchten, omdat de zon van God hem elke dag verwarmt. Wie wil niet dicht bij zo'n boom leven?

MET BEZIELING GEMEENTE ZIJN

Wij kunnen vanuit onze intentie, vanuit ons hart en vanuit ons geloof, onze hoop en onze liefde ons steentje bijdragen aan deze mooie boom van de toekomst. En ervan genieten. Het jubileum mag van harte gevierd worden.

Met een warme groet aan iedereen,
Anita van Koningsveld - van der Wal,
Voorzitter kerkenraad *Christus Triumfatorkerk*



Van de jubileumcommissie...

Tijdens het startweekend in september van het seizoen 2011-2012 bedacht iemand dat in het komende jaar, om precies te zijn op 21 maart 2012, de *Christus Triumfatorkerk* precies 50 jaar geleden officieel in gebruik werd genomen. Dat konden we natuurlijk niet onopgemerkt voorbij laten gaan en zo ontstond spontaan de *Jubileumcommissie*, bestaande uit vijf dames en drie heren, in leeftijd variërend van 20+ tot 80-, want in onze kerk zijn we gewend altijd iedereen bij alles te betrekken.

In oktober kwam de commissie voor het eerst bijeen om te brainstormen over de activiteiten die rond het jubileum zouden moeten plaatsvinden. Al snel wisten we dat er een programma moest komen met 'voor elk wat wils'. En niet alleen voor de huidige leden van de kerk, maar juist ook voor oud-leden, vooral ook uit de beginjaren van de kerk. Zo bedachten we verschillende activiteiten die in aanmerking kwamen.

Een officiële receptie op woensdag 21 maart (dé dag!) voor alle relaties van de kerk. Denk hierbij aan de vele 'kerkelijke' relaties, zoals andere kerkbesturen, scholen met wie we een band hebben en andere organisaties met wie we samenwerken. Maar ook de vele 'zakelijke' relaties, zoals de organisaties die regelmatig zalen bij ons huren voor cursussen, vergaderingen en zo voort. En zeker ook niet te vergeten de adverteerders in *Samenspel*, het blad dat u nu leest. In totaal werden zo'n 150 uitnodigingen verstuurd.

Uiteraard een feestelijke jubileumdienst, waarbij medewerking werd gevraagd aan de oud-predikanten van de CTK. Tevens konden we ons verzekeren van een 'feestelijk' koor: YMCA uit Scheveningen.

Bij een jubileum is het leuk de mensen uit de begintijd nog eens te ontmoeten. Een reünie dus. Prima idee, maar hoe kom je achter de huidige adressen van oud-leden? Oproepjes in *Samenspel*, de wekelijkse *Zondagsbrief* en in enkele kranten leverden verrassend veel enthousiaste reacties op. Uiteindelijk wisten we ook zo'n 150 adressen van oud-leden te achterhalen. Omdat we verwachtten dat de reünisten ook graag de jubileumdienst zouden bijwonen, besloten we reünie op zondagmiddag te plannen. En dus was de logische stap om dat dan te combineren met een lunchbuffet.

Maar ook een feestavond voor de huidige leden kwam al snel op het programma. Liefst ook met een etentje (in de CTK zijn we dol op lekker eten!) Om de kosten niet te hoog te laten oplopen (we zijn en blijven een kerk waar wekelijks gecollecteerd wordt) besloten we alle feestgangers te vragen zelf wat te eten mee te brengen dat we dan gezamenlijk zouden kunnen delen. Zo kunnen we van elkaars kookkunsten genieten. Vervolgens een avond met muziek, dans, een quiz en wat verder kan bijdragen aan de feeststemming (een drankje en een hapje).

Een bijzondere groep gasten in de CTK wordt gevormd door de ca. 50 mensen die wekelijks op vrijdag aanschuiven bij het *Maaltijdproject*, ooit gestart door ds. Bart Baak! Een feestelijk jubileumdiner voor de 'vaste gasten'. Omdat dit altijd aan het begin van de avond plaatsvindt, leek een combinatie met de traditionele ouderenmiddag (georganiseerd door *Team Meeleven*) een goed idee. Zo kunnen ook de deelnemers aan de ouderenmiddag van het feestdiner meegenieten.

Met een receptie, een ouderenmiddag met feestelijke maaltijd, een feestavond, een jubileumdienst en een reünie hopen we voor iedereen een leuk programma bedacht te hebben. Zo'n vol programma kost natuurlijk het nodige geld. Gelukkig had de bazarcommissie al veel eerder bedacht een deel van de opbrengst van de jaarlijkse bazar (in november 2011) te bestemmen voor de jubileumactiviteiten. Verder vonden we één van de adverteerders in *Samenspel* bereid tegen een zeer schappelijk prijs het dinerbuffet op vrijdag en het lunchbuffet op zondag te verzorgen, waarvoor we uiteraard zeer erkentelijk zijn. En ook allen die de afgelopen periode de speciale jubileumwijn kochten, droegen hun steentje bij aan de financiering van de jubileumactiviteiten.

De leden van de jubileumcommissie hebben met veel plezier gewerkt om alles goed te laten verlopen. We hopen dat u met evenveel plezier zult deelnemen aan één of meer van de activiteiten.

De Jubileumcommissie



De tuinman

*Een web van tranen hing
rondom. En ik zag niet,
gesponnen in verdriet,
de gouden glinstering
van 't allereerste licht
in mijn betraande oog, -
hoe daar een regenboog
van troost werd opgericht.*

*Ik doolde vragend rond.
De hemel doof en stom,
het eeuwige waarom
bestorven in mijn mond.
Mijn leven leek voorbij.
Ik zocht in diepe nacht
waar mijn verleden lag.
Mijn liefste, waar was hij?*

*Maar hij was zo nabij!
Met liefde onverbloemd
heeft hij mijn naam genoemd.
Nu weet ik mij bevrijd
de toekomst aan te gaan.
Zijn stem heeft mij bekoord
als levenwekkend woord,
als vraag om op te staan.*

*Mijn ommekeer werd hij,
mijn doop en opstanding!
Ik schrei niet meer, ik zing
mij aan de nacht voorbij.
Boven de lege tuin
vlamt toch de nieuwe dag.
De hemel hijst de vlag,
en steekt weer de bazuin!*



*Jezus verschijnt aan Maria Magdalena
(Rembrandt)*

Sytze de Vries (uit de bundel 'Witgewassen woorden')

In Johannes 20 ontmoeten we Maria uit Magdala die vertwijfeld op zoek is naar haar Heer en Hem uiteindelijk ook ontmoet. Op paasmorgen zullen we haar verhaal lezen. Uit bovenstaand gedicht, dat Sytze de Vries n.a.v. dit verhaal schreef, bleef deze regel mij bij: *'Nu weet ik mij bevrijd de toekomst aan te gaan'*.

Het verwoordt waar het in de kerk om draait in deze paasperiode. De boodschap van bevrijding van bijvoorbeeld angst en schuld door Jezus Christus. Maar vervolgens of zelfs tegelijkertijd opstaan en in beweging komen om de uitdagingen van de toekomst aan te gaan, wat die ook gaat brengen. In de veelheid aan gebeurtenissen van de komende maand, jubileumweek en Pasen, mogen wij deze boodschap verkondigen: Wij geloven dat er bevrijding en toekomst is voor mens en kerk!

ds. Berit Bootsma

Ons eigen kunstproject



De 'zusjes Lampekop'



Henk en Carline weten nu alles van kraanvogels



Fotomobile in wording door de Gebr. Charles en Henk. Vingervlieg



Goudan handjes



Van alle markten thuis maar bovenal gezellig



Wil en Ans: 'onverveerd en onversaagt'



Adriaan zet zijn boom op



Een terugblik op 50 jaar CTK



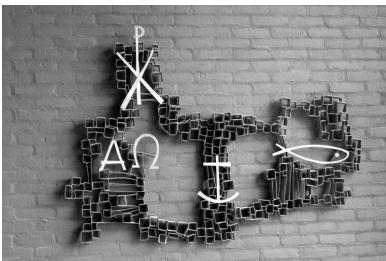
UIT HET VERSLAG VAN EEN WIJKAVOND:

... Het kerkgebouw zal minstens 800 zitplaatsen krijgen. Verder: een grote zaal, verschillende kamers voor de jeugd, een catechisatielokaal, predikantskamer, een lokaal waar de wijkkerkenraad kan vergaderen, ontvangsthuis, foyer, keuken, een gelegenheid waar voor de clubs z.g. werkbanken in geplaatst worden, worden er bijgebouwd. Naast de kerk komt er een pastorie en kosterwoning. Vanwege het nogal drukke verkeer zal de ingang komen aan de zijde van de Jul. Van Stolberglaan, terwijl opdracht is gegeven, zoveel mogelijk aandacht te besteden bij de bouw aan geluiddemping.

De kosten van dit alles zijn niet gering. Voor dit complex zal het wel f 900.000 bedragen. En dan werd ons verteld, dat het Benoordenhout ook dringend een kerk nodig heeft, terwijl Mariahoeve ook vraagt om een behoorlijk kerkgebouw. Men is nu druk bezig met de grondwerkzaamheden. De *Oosterkerk* zal wel moeten verdwijnen vanwege een grote verkeersweg welke daar komt. Niet alleen een beroep op de geldmarkt zal worden gedaan, maar ook aan de gemeente van geheel Den Haag-Oost om gezamenlijk de schouders onder dit enorme werk te zetten. Met vertrouwen ziet de Commissie van Beheer dit tegemoet. (uit *Onder Ons*, april 1957)

OVER EEN NIEUWE GEREFORMEERDE KERK IN HET BEZUIDENHOUT:

Het is zo ver dat binnenkort met de bouw van een kerk in het Bezuidenhoutkwartier, een aanvang zal kunnen worden gemaakt. Terwijl wij in de kern van de stad overvloedig kerkruimte hebben en de onlangs gerestaureerde *Noorderkerk* een uitstekend centrum is voor de westelijke stadswijken, hebben onze broeders en zusters in de volkrijke buurten van het Bezuidenhout zich eerst een jaar of twintig met een schoollokaal en daarna tien jaar met een noodgebouw moeten behelpen. Ieder die deze accommodatie kent, weet dat ze onvoldoende is, niet alleen voor de kerkdiensten, maar wellicht meer nog voor de activiteiten door de week, van jeugdbeweging, verenigingsleven en evangelisatie. Het kerkelijke werk is erdoor geremd. (...) De hand is gelegd op een uitstekend bouwterrein, gelegen aan de Laan van N.O.-Indie, Juliana van Stolberglaan en Carpentierstraat, waarop plaats is voor een ruime kerk met wat daarbij behoort. (...) Met grote eenstemmigheid is een keuze gedaan. De ontwerper van het uitverkoren plan, de heer G. Drexhage, kreeg opdracht zijn plan, dat op deze folder is voorgesteld, nader uit te werken. (uit brochure, oktober 1958)



21 MAART 1962: INGEBRUIKNEMING CTK

's Middags was er een speciale bijeenkomst voor genodigden, predikanten en afgevaardigden van de zusterkerken en andere protestantse kerken. Voor de aanvang bood de architect, ir. G. Drexhage, namens het architectenbureau een metalen plastiek aan met verschillende christelijke symbolen zoals een anker, een vis, het Christusmonogram en de alpha en de omega. Deze waren op een groot aantal vierkante en langwerpige vakjes

geplaatst, voorstellende het 'Vaderhuis met de vele woningen'. Het plastiek heeft een plaats gevonden aan de muur in de hal van de kerk.

In zijn overdrachtstoespraak vroeg ds. Hoekstra, destijds voorzitter van de KAZ, zich af of deze kerk niet te mooi, te groots en te luxueus was. "Doordat gereformeerden in het verleden vooral op soberheid en degelijkheid waren gericht, streefden zij toen een lelijke en onaanzienlijke kerkbouw na. Hierin is in de laatste jaren een kentering opgetreden, zodat we nu trots en dankbaar mogen zijn voor het markante toonbeeld van moderne kerkbouw, dat in de *Christus Triumfator* kerk is gerealiseerd. Door zijn bijzondere ligging aan een drukke verkeersweg is hier een stiltecentrum gebouwd, dat anderzijds door het grote aantal lokalen een activiteitscentrum is, een middelpunt van pastoraat en apostolaat."



's Avonds werd de nieuwe kerk onder grote belangstelling door de gemeente in gebruik genomen. Het was zelfs nodig om in de toegangshal naar de kerkzaal stoelen bij te plaatsen. Ds. Gilhuis kreeg de kanselbijbel aangereikt. Zichtbaar ontroerd bepaalde hij de gemeente bij 2 Corinthiers 2: 14a *Maar God zij gedankt, die ons te allen tijde in Christus doet triomferen.* (uit *Onder Ons* – Jubileumnummer CTK 25 jaar)

5 OKTOBER 1962: INSTELLING KOFFIE DRINKEN NA DE DIENST

De eerste wijkavond werd op 5 oktober 1962 gehouden - aanwezig meer dan tweehonderd wijkleden. De suggestie kwam naar voren om 's zondags na de kerkdienst koffie te schenken. (uit *Onder Ons* – Jubileumnummer CTK 25 jaar)

MAART 196: KERKBEZOEK

De morgendiensten telden vele malen meer dan duizend kerkgangers. En de middagdiensten 700 tot 850. (Vier jaar later leverde een telling gemiddelden op van 840 's morgens en 490 's middags, bij een ledental van circa 100). (uit *Onder Ons* – Jubileumnummer CTK 25 jaar)

In 2011 leverden verschillende tellingen tijdens 'gewone' diensten een gemiddelde op van net geen honderd kerkgangers per keer waarbij opgemerkt moet worden dat de middagdiensten al lang tot het verleden behoren. Een exact ledenaantal laten we hier achterwege omdat dat een vertekend beeld zou opleveren als gevolg van het samengaan van gereformeerd en hervormd Bezuidenhout.

SEPTEMBER 1968: START SAMEN-OP-WEG IN BEZUIDENHOUT

In vrijwel alle leeftijdsgroepen vindt tenminste 80-90% van de wijkleden die geregeld naar de kerk gaan, het juist dat gemeenschappelijke diensten met de wijkgemeenten 1 (de toenmalige *Goede Vrijdagkerk*) en 20 (de *Wilhelminakerk*) worden gehouden. (uit een enquête, gehouden in september 1968)

Vervolg op pagina 2

Een kwestie van perspectief

Als predikant is de kerk je werkplek, of eigenlijk één van de werkplekken. Vaak ben je ook thuis of bij de mensen te vinden. Toch ben je onlosmakelijk met dat gebouw verbonden. Het is 'jouw' kerk.

Tenminste een beetje, voor zolang als je er predikant bent..... In dit stukje nemen we u mee op ontdekkingsstocht door onze werkplek: de *Christus Triumfator*kerk.

DE KERKZAAL

We beginnen onze tocht in de kerkzaal. Een ruimte die ons beiden vanaf de eerste keer dat wij er waren, heeft aangesproken (en - eerlijk gezegd - onze verwachtingen overtrof nadat we alleen nog de buitenkant gezien hadden). Licht en ruim, zonder dat je het gevoel hebt verloren te zijn.

We gaan even in een kerkbank zitten en zien daar de Bijbels en de Liedboeken. Stille getuigen van de vierende gemeenschap op zondag. In een moment van rust en bezinning gaan onze ogen even dicht. Opeens horen we geroezemoes om ons heen. Stemmen van mensen die met elkaar aan het praten zijn en vragen hoe het is. Als we onze ogen opendoen, zijn we omgeven door de gemeente die op het punt staat de zondagse kerkdienst te beginnen. Het orgel speelt en enkele laatkomers zoeken nog snel hun plekje. Als de predikant en de andere ambtsdragers binnenkomen, kan de dienst beginnen.

Voor één keer lopen we met de predikant mee naar voren. We krijgen een hand van de ouderling, wat zoveel wil zeggen als: "Nu is het jouw beurt, veel zegen toegewenst". Als we achter de tafel staan, kijken we de gemeente rond. De gemeenteleden kijken terug en we wensen iedereen een goede morgen. Er zijn veel mensen dit keer, maar we zien ook een aantal opvallende lege plekken. Misschien zijn die gemeenteleden ziek, maar ze kunnen net zo goed een weekend weg zijn. Zodra de gemeente gaat zingen, ontdekken we dat het best goed zingt, zo vooraan. Al het geluid komt op je af en je wordt meegenomen door de muziek. Voor het gebed doen we onze ogen dicht en wordt het rustig.

Als we onze ogen opendoen, zijn we weer alleen. De kerkzaal is stil en leeg, maar nog steeds horen we de levendigheid van de vierende gemeente. Rustig lopen we naar de deur om de kerkzaal te verlaten. Ons oog valt op de bouw van de kerk. Als we de ene kant op kijken dan zien we de bakstenen zuilen en zijn we in een veilig afgeschermd ruimte. Wanneer we ons omdraaien, zien we echter de ramen en de wereld buiten de kerk. Een wereld die nooit ver weg is door die ramen en de geluiden van buiten die in de kerkzaal doordringen.

Terwijl we door de deuren lopen, mijmeren we: "Eigenlijk past deze kerkzaal wel goed bij de gemeente. Een warme gemeenschap met een hechte onderlinge verbondenheid, die tegelijkertijd de muren van de kerk doorschijnend probeert te maken door intensief contact met de buurt."

DE ONDERKANT

Wat lang niet iedereen weet is dat de kerk een grote kelder heeft. Onder het hele dwarsstuk van de kerk (de hal en de kosterwoning) zit nog een benedenverdieping met diverse zalen. Daar is de keuken, staat een deel van het archief en de ruimtes worden gebruikt als opslag voor de bazar. Daarnaast is het de uitwijkplaats van de jeugd nu, maar vooral in het verleden. Vele jonge mensen hebben daar hun voetstappen liggen. Zittend op de banken in de Soos zijn er al vele goede gesprekken gevoerd. Gesprekken waarin het geloof betwijfeld, bevestigd en gevonden is.

In de kelder zijn we dicht bij de fundering. Waar rust deze kerk op? Het beleidsplan van de gemeente zegt hierover: 'De visie van de *Christus Triumfator*kerk is een open kerk te zijn. De grondslag van deze visie is het geloof in de Bijbelse boodschap van Gods liefde voor de mens door Jezus Christus, de gestorven en opgestane Heer.' Dit is een goed fundament waar op gebouwd kan worden. Zelfs al is het gebouw wat er op staat aan verandering onderhevig.

DE HAL

Niet alleen de kerkzaal, maar ook de hal is onze 'werkplek'. Als we na de kerkdienst via de brede trap naar beneden lopen, dan zien we in een oogopslag dat het beantwoordt aan de visie van ds. Gilhuis: ontmoeting. Aan de tafeltjes zitten mensen met elkaar te praten, rond de statafels hebben zich groepjes gevormd en voor het buffet staan anderen in de rij voor een kopje koffie of thee. Het is een prachtig gezicht. Samen met de kerkdienst hoort deze ontmoeting bij de zondagmorgen. Ze zijn onafscheidelijk: de ontmoeting met God en de ontmoeting met mensen horen bij elkaar. Ook gedurende de week is de hal een plek waar we graag verkeren. We ontmoeten er niet alleen de mensen van de kerk, maar ook buurtbewoners of deelnemers aan de verschillende cursussen die in de kerk worden gegeven. De hal is dus van wezenlijk belang. Daar kunnen we laten zien dat we 'open kerk' willen zijn.



DE BUITENKANT

Als we van de kant van de Laan van Nieuw Oost-Indië de kerk bekijken dan vallen ons de levensgrote letters op die samen de naam vormen: *Christus Triumfator*. In de afgelopen jaren hebben we met regelmaat de vraag gehoord: "Is die naam nog wel van deze tijd? Klinkt die naam niet te triomfalistisch?" Daar zit wat in. Het kan inderdaad triomfalistisch overkomen, als we niet uitleggen wat men in 1962 met die naam wilde uitdrukken. Indertijd is de kerk gebouwd op één van de laatste stukken braakliggende grond. Terwijl de wijk al was opgebouwd, was dat hoekje nog 'woest en ledig'. De bouw van de kerk was dus één van de sluitstukken van de wederopbouw van het Bezuidenhout: 17 jaar na het bombardement dat een groot deel van de wijk in puin legde, waarbij ruim 500 mensen omkwamen en tienduizenden mensen dakloos raakten.

Met de naam *Christus Triumfator*kerk heeft men tot uitdrukking willen brengen dat niet het kwaad, het onrecht, de dood het laatste woord heeft, maar dat Jezus Christus triomfeert. Met die naam heeft men niet alleen naar het verleden willen kijken, maar ook vooruit. De naam houdt namelijk een belofte voor de toekomst in. Met de naam heeft men het geloof willen belijden dat Christus zal triomferen. Een belijdenis die ook vandaag mag klinken. Juist in deze wereld met geweld en conflicten. Het is een naam die ons tegelijkertijd uitdaagt om aan de slag te gaan met het bouwen aan een wereld van vrede.

We zijn beiden blij met onze 'werkplek'. Het is een voorrecht om in dit gebouw - samen met de gemeente - te zingen, te bidden, stil te zijn, te luisteren en te spreken. We hopen dat de *Christus Triumfator*kerk nog jarenlang een pleisterplaats mag zijn voor hen die God en de ander willen ontmoeten. Ook hopen we dat wij daar nog lang getuigen van mogen zijn.

Berit Bootsma en Ruud Stiemer



Sponsorloop



< Kerstproject



< Avondmaal >



Kinderkunstproject



Stad van suikerklontjes



Jona

Theater
diensten

Mozes

Doop



School en
Gezinsdienst
met Zandvliet



Team-Geest

JUBILEUM

Vijftig jaar *Christus Triumfatorkerk*! We zijn blij dat we dit met elkaar mogen vieren. We zijn de Heer dankbaar dat hij onze gemeente in de afgelopen vijftig jaar heeft gezegend. We zijn dankbaar voor al die mensen die door de jaren heen de gemeente hebben opgebouwd en het kerkgebouw hebben onderhouden. Wel realiseren we ons dat we dit jubileum vieren

in een tijd van zorg. In verschillende delen van Den Haag zijn kerken gesloten. Velen van u kennen de pijn die dat met zich meebrengt. In het Bezuidenhout werden immers al twee kerkgebouwen gesloten en gesloopt: de *Goede Vrijdagkerk* en de *Wilhelminakerk*. Ook in het komende jaar zal een aantal protestantse kerken in de stad dichtgaan. Hoewel de *Christus Triumfatorkerk* niet op de nominatie staat, realiseren we ons dat we kwetsbaar zijn. We vieren feest en tegelijkertijd mogen we ons blijven inzetten voor de opbouw van de gemeente, opdat er ook in de toekomst in het Bezuidenhout een huis zal zijn waarin we samenkomen om God en de ander te ontmoeten.

GOEDE WEEK EN PASEN

We volgen in deze weken de weg van Jezus. In de *Goede week*, die begint op palmzondag, 1 april, trekken we met hem Jeruzalem binnen. In de dagen daarna lezen we van zijn lijden en sterven. Het zijn dagen van stilte en bezinning. Door Jezus' lijden worden we geconfronteerd met het lijden van de wereld en ook met het lijden in ons eigen leven. We worden geconfronteerd met de gebrokenheid en de feilbaarheid van het menselijk bestaan. We gaan onze tocht door die dagen echter niet zonder hoop. Jezus is immers de weg van lijden gegaan om ons te bevrijden. Met recht dat de kerk door de eeuwen heen daarom de vrijdag van zijn sterven 'Goede' vrijdag heeft genoemd. De *Goede week* loopt uit op Stille Zaterdag en de paaswake. In de duisternis wordt dan het licht van de nieuwe paaskaars ontstoken. Teken van de Opstanding en overwinning op de dood. De stilte wordt dan doorbroken door lofprijzing. Graag wens ik u en jou alvast een gezegende Goede week toe en een feestelijk Pasen!

VESPERS GOEDE WEEK EN DOOPDIENST

Zie rubriek *Van zondag tot zondag*.

CONCERT THE CIRCLE SINGERS

Zaterdag 14 april zal het Engelse koor *The Circle Singers* een concert in onze kerk

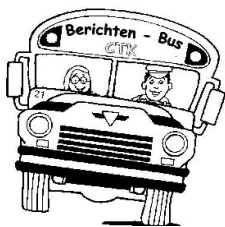
houden. Het koor komt uit een stadje niet ver van Coventry. We zijn blij dat we hen in onze kerk kunnen ontvangen. Het koor, bestaande uit vijftientwintig zangers en zangeressen, brengt werken ten gehore van onder meer Mozart, Schubert, Mendelssohn, Brahms, Vaughan Williams, John Rutter en Paul Simon. Kortom een klassiek en modern repertoire. De aanvang is om 20 uur. De toegang is vrij. Er is een collecte ter bestrijding van de onkosten.

PROMOTIE

In de vorige editie van *Samenspel* vertelde ik u dat ik mijn dissertatie had ingeleverd bij de 'Leescommissie'. Deze commissie, bestaande uit zeven wijze dames en heren, heeft unaniem besloten mij de gelegenheid te geven het boekwerk te verdedigen. Dit betekent dus dat ik mag promoveren aan de *Vrije Universiteit* (VU) en dat is prachtig nieuws. De promotieplechtigheid is op dinsdag 29 mei om 1.45 in de aula van de VU. Deze plechtigheid is voor iedereen toegankelijk. U bent dan ook allen van harte uitgenodigd. Aansluitend is er een receptie.

Met een hartelijke groet,
ds. Ruud Stiemer

BerichtenBus



50 jaar *Christus Triumfatorkerk*! 25 jaar geleden vroeg ds. Bart Baak zich af of de kerk de 50 jaar wel zou halen (zo ontdekte ik bij het lezen van het kerkblad rond het 25 jarig jubileum van de kerk). Nu zijn we 25 jaar verder en staat er nog steeds een trots kerkgebouw en een vitale gemeente. Een zegen waar we God voor mogen danken, want wij bestaan in zijn Naam. Naast het jubileum gaan ook de gewone activiteiten door. Daarom hier enkele belangrijke punten uitgelicht.

HERSTRUCTURERING PGG

Het is een poosje stil geweest in de berichtgeving rond de herstructureringsplannen van de PGG. Achter de schermen is er echter hard gewerkt door ons moderamen, maar ook dat van de *Duinzichtkerk* / *Vredeskapel* en *Kruispunt*. Er zijn diverse vergaderingen geweest, afspraken gemaakt en er zijn contacten gelegd met enkele adviseurs die ons zullen gaan begeleiden. Dit alles gebeurt in goede harmonie en met grote zorgvuldigheid, waar we erg blij mee zijn. In het volgende nummer van *Samenspel* zullen wij u uitgebreider op de hoogte brengen van de resultaten van dit proces.

PROJECT JP: TRAINING WERK & BALANS

zie pag. 40

PAASONTBIJT EN KERKDIENTEN

Op paasmorgen is er voorafgaand aan de kerkdienst weer het traditionele paasontbijt. Om 8.0 uur staan de tafels gedekt in de Tabe Zijlstrazaal. Iedereen is van harte uitgenodigd om mee te ontbijten! Opgeven kan via de flip-over in de hal van de kerk.

Meer informatie over de kerkdiensten in de *Goede week* en met Pasen vindt u op blz. 2 en 24.

JUBILEUMLEZING: ANDERS VERDER?!

Naast een heel gezellige feestweek, staan dit jaar meer activiteiten in het teken van het jubileum. Zo komt ds. René de Reuver op **dinsdag 17 april** een lezing bij ons houden. Hij is predikant in de *Marcuskerk* hier in Den Haag. Deze kerk kent net als onze gemeente een project voor jonge professionals, *Marcus Connect*. Daarnaast is er een project gericht op de kinderen van de buurt, de *Kinderwinkel*. Afgelopen maand is het boek van ds. De Reuver uitgekomen, waarin hij de zoektocht naar nieuwe vormen van kerk-zijn beschrijft.

Met ons gaat ds. De Reuver op zoek naar de *Christus Triumfatorkerk* van de komende 50 jaar. Hoe zal die kerk er uit zien? Want een jubileum gaat niet alleen om vieren wat geweest is, maar ook om vooruitkijken naar de toekomst. Wat zijn de uitdagingen en kansen voor onze gemeente in deze woelige tijden?

Een heel goed jubileum toegewenst en gezegende paasdagen.

ds. Berit Bootsma

Zomaar een wijsheid ...



Tegen de stroom ingaan, is de enige manier om bij de bron te komen

Groeten uit ... Driebergen

Christus TriumfatorKerk - Levensfase

Ooit was er een tijd dat ik graag naar de kerk ging. Dat was toen, 1994 zoiets tot 2005? Ik weet het niet precies. Tot ik van Den Haag naar Driebergen verhuisde in 2006. Nu is dat in de huidige levensfase niet meer. Ik ga nog wel eens, incidenteel, en meestal is het een te-leurstelling. Een beetje eenzaam en te vormelijk. Het is natuurlijk interessant om te onderzoeken waarmee dat samenhangt.

Ten eerste is dat de inhoud van de dienst. En de vorm. Hoe stijver en liturgischer de dienst, hoe meer de stan-daard en het niet-spontane mij benauwt. In de CTK kon er afgeweken worden met muziek en in allerlei opzichten.



Ten tweede, daarmee samenhangend, de bezieling van de voorganger en het talent om voor te gaan. Inspirerend te spreken en mensen te raken. Taal van mensen, niet van papier, maar uit het hart. Geen dogma's of open deuren. Ik bofte in die tijd met ds. Jan van Opstal! De kerk zat vol en hing aan zijn lippen. De kerstavond was propen. Theatervediensten. Themadiensten. Gewone, fijne diensten waarin mijn hart volliep en mijn geest rustte.

Ten derde de ontmoeting met vrienden en mensen die geïnteresseerd zijn in elkaar. Een reden om tóch te gaan als er een mindere spreker was ingeroosterd. Heerlijk, met een kop koffie. Het hoorde bij het weekend, even in de zaal beneden zijn en elkaar zien, groeten, belangrijkste levensdingen delen.

Ten vierde mijn eigen inzet. Ik loop ook niet zo hard meer voor een nieuwe gemeente. Het hoeft niet meer zo. Het moet van twee kanten komen, maar het is alsof ik er geen zin meer in heb om het opnieuw op te bouwen. Misschien wel omdat het toch niet meer zo wordt als daar, bij de CTK!

Ik kijk met een grote, blije glimlach op die tijd terug. Het was een heerlijke tijd, een mooie levensfase, waarin het paste om bij de CTK te zijn. Nu vind ik dit nergens meer, maar ik denk ook dat de behoefte er niet meer is. Een andere levensfase, waarin weer andere dingen passen en mij voeden en bezighouden.

De CTK is één van de bouwstenen die mij gemaakt hebben tot wat ik ben. Iets om dankbaar voor te zijn. Ik wens de kerk en de gemeente veel goeds en een mooi jubileum!

Anne Arink



Groeten uit ... Leens

Beste CTK-ers, Van harte gefeliciteerd met het jubileum van jullie gemeente! Door middel van de zondagsbrief en *Samenspel* leven we nog steeds met jullie mee. Het is leuk en inspirerend om over alle activiteiten te lezen. Soms best wel jammer hoor, dat we niet meer in Den Haag wonen. We bewaren goede herinneringen aan die tijd. We denken nog weleens aan de gehaktballen van Wim, de carpaccio van Johan, de tortilla's van Arthur en alle andere culinaire hoogstandjes van de eetgespreksgroep en de gesprekken daar. Ook aan de andere gespreksgroep bewaren we goede herinneringen,

de gespreksgroep *Geloven* met een open houding naar elkaar en ruimte voor ieders visie op het geloof.

Van september 2006 tot juli 2010 woonden wij in het Bezuidenhout en waren we lid van de gemeente rondom de *Christus Triumfatorkerk*. Wij kwamen er na ons huwelijk wonen en zijn in juli 2010 – toen Michiel werd beroepen tot predikant - verhuisd naar Leens in Groningen. In januari 2009 is onze zoon Mattias geboren. Op 8 maart 2009 is hij door Ruud Stiemer in de *Christus Triumfatorkerk* gedoopt. Dat was een heel mooie dienst. Mattias is vaak mee geweest naar de kerk, maar vond het meestal niet zo leuk als wij hem achterlieten bij de oppas. Een keer heeft hij het gepresteerd om de hele tijd te huilen. Zijn stemgeluid was zo hard, dat Wouter Müller er toen goed aan deed hem soms maar even van zijn schoot af te zetten.

Terugkijkend zien we dat de grote kracht van de gemeente van de *Christus Triumfatorkerk* de betrokkenheid op elkaar is. Een mooi voorbeeld hiervan komt uit de tijd dat we al uit de gemeente weg waren. Op 0 april 2011 is onze tweede zoon Lieven geboren. Het was voor ons een verrassing dat de geboorte van Lieven bij jullie in de zondagsbrief vermeld werd. Dat vonden we erg leuk om te lezen. Daarbij was het mooi om te horen dat wij die zondag in het gebed genoemd werden (erg fijn die kerkdiensten via internet. Heel bijzonder. Het tekent een verbondenheid en betrokkenheid op elkaar. Die betrokkenheid was ook zichtbaar bij de bevestigingsdienst van Michiel, toen enkele gemeenteleden de lange reis naar het Hoge Noorden maakten om bij deze dienst aanwezig te zijn.



Beste CTK-ers, het ga jullie goed!

Met een hartelijke groet uit het hoge noorden,
Michiel, Rianne, Mattias en Lieven Pronk

~~~~~

## Groeten uit ... Frankrijk

### Herinneringen: Oosterkerk en de CTK

In 1947, ik was toen 11 jaar, zijn mijn vader, moeder, zusje en ik van de Trompstraat naar de Carpentierstraat verhuist. Daar stonden nog maar een paar huizen overeind. Vanuit ons raam konden we helemaal tot aan de gasfabriek kijken. Wij kinderen speelden in het puin en liepen over de muurtjes van de kelders die nog in de grond zaten. Ik heb er eens mijn benen lelijk opgehaald aan een muurtje. Wij hoorden voordien bij de *Noorderkerk* en nu hoorden wij bij de *Oosterkerk*. Mijn vader was diaken en had nog één jaar te gaan. Omdat er in de Caspar de Colignyschool – de dienst werd in de gymzaal gehouden - een vacature was, heeft men mijn vader gevraagd dat laatste jaar daar dienst te doen. Dus als mijn vader dienst had, gingen we naar de school naar ds. Bouma en anders naar de *Oosterkerk* naar ds. Attema.

Ik ging nu ook op school in de Caspard de Colignyschool. En vanuit mijn klaslokaal heb ik de *Maranathakerk* zien bouwen. Naast de speelplaats van de school was een speeltuintje en daarnaast kwam die noodkerk. Dat was in de Van Heutszstraat, recht tegenover de Loudonstraat, die hier ophield. Deze kerk was gebouwd om vijf jaar dienst te doen en is vijftien jaar in gebruik gebleven.

Vanaf september 1947 zijn we altijd naar de *Oosterkerk* gegaan. Ik ben daar lid van de meisjesclub 'Hanna' geworden, die geleid werd door juffrouw Kouwenhoven. De jongensclub heette 'Samuel' en de leider was de heer Ages. Toen juffrouw Kouwenhoven ziek werd, heeft de heer Ages de jongens- en de meisjesclub samengevoegd en toen na enige tijd onze leidster weer beter was, wilden we niet meer apart. En zo waren we de eerste club in Den Haag-Oost waar jongens en meisjes samengingen. In de zomer gingen we met zijn allen op de fiets naar de Veluwe voor een week vakantie. Toen we 16 jaar waren, gingen we naar 'de groten', de jeugdvereniging van de *Oosterkerk*. Daar zijn later diverse stellen gevormd. Ik weet van een vriendin dat een gedeelte van hen nog regelmatig contact heeft met elkaar. Maar er woont niemand meer in onze wijk. Bij ds. Attema ben ik op catechisatie gegaan en ik heb ook bij hem belijdenis gedaan. Later is begonnen aan de bouw van de *Christus Triumfatorkerk* en vele gemeenteleden



hebben er aan mee betaald. Wij dus ook. Maar in 1960 ben ik getrouwd en naar Gorinchem verhuisd. Drie jaar later zijn we teruggekomen in de Carpentierstraat. We zijn bij mijn ouders in het grote huis gaan wonen en dus lid geworden van de CTK. De *Oosterkerk* was inmiddels verkocht aan de gemeente Den Haag en is het HOT-theater geworden. Vele jaren later is dat gebouw afgebroken.

Later, mijn moeder was overleden en mijn vader ging in *Landscheiding* wonen, zijn we verhuisd naar de Maystraat. En al woon ik nu al weer twaalf jaar in midden Frankrijk, ik ben nog steeds lid van de CTK en leef mee via *Samenspel*, zondagsbrief en de kerkdienst via Internet.

Miep Cremer

## Groeten uit ... Drouwen

Onze herinneringen aan de tijd dat wij actief waren in de *Christus Triumfatorkerk* zijn nogal breed.

Zo heb ik, Charlotte, een aantal jaren met veel plezier meegedraaid met de leiding van de kindernevendienst. Ik heb het altijd leuk gevonden om mee te maken hoe de kinderen praktisch reageerden op de verhalen. Verder ben ik ouderling geweest. Ook dat heb ik met veel plezier gedaan en ik kijk dan ook positief terug op die tijd in de kerkenraad waarin we soms moeilijke beslissingen moesten nemen. Vooral mijn deelname aan de beroepingscommissie heb ik als een uitdaging en als zeer leerzaam ervaren.

En ik, René, heb me jarenlang ingezet als afwasser van de kookploeg voor het *Maaltijdproject*. Na een gesprek over het onderhoud van de kerk heb ik een aantal malen het straatwerk rond de kerk gerepareerd en meegeholpen met andere kleine klussen zoals het opknappen van de kerkenraadskamer. Zo heb ik de samenwerking altijd als warm ervaren. We hebben een leuke tijd gehad met elkaar.



Het was fijn dat we een actieve bijdrage hebben mogen leveren aan het samen kerk-zijn in deze gemeente. Wij kijken met een WARM GEVOEL terug op een

hele mooie tijd in de *Christus Triumfatorkerk*. Van harte gefeliciteerd met het 50-jarig bestaan van de kerk; we hopen dat er nog veel mooie jaren mogen volgen.

Met vriendelijke groet,  
René en Charlotte van Wijk



## Groeten uit ... de USA

Gefeliciteerd, *Christus Triumfatorkerk*, met je 50 Jaar! Ik heb je leren kennen als een warme kerk, waarin je leden veel belangstelling voor elkaar hebben, je dominees inspirerende preken houden, er veel creativiteit bestaat, er veel openheid is naar buiten, en veel uitnodiging om naar binnen te komen. Ik ben ook dankbaar voor de tijd dat ik ouderling was en naar je gemeenteleden mocht omzien. Ik voel me nog steeds gezegend dat ik heb mogen ervaren hoe we, in al in onze verscheidenheid, allemaal kinderen van God zijn, geboren om te stralen en getuige te zijn van zijn licht en liefde.



Met een hartelijke groet vanuit de Verenigde Staten,  
Ely van Laar



## Groeten uit ... Krabbendijke

### Herinneringen aan 17 jaar Bezuidenhout

Het verhaal van vijftig jaar *Christus Triumfatorkerk* begint met de *Maranathakerk*, of eigenlijk nog eerder: in het gymnastieklokaal van de *De Colignyschool*: daar is onze gemeente begonnen. Naarmate het Bezuidenhout steeds meer inwoners kreeg, en wij meer gemeenteleden, is de *Maranathakerk* als voorlopige voorziening gebouwd.

Ria is geboren en getogen in de Maystraat en heeft dit begin dus grotendeels bewust meegemaakt. Zondagsmorgens en zondagsmiddag met het hele gezin, en dat waren er nogal wat, te voet naar de Van Heutszstraat. Het was net een optocht! Op latere leeftijd, nadat ze mij had leren kennen, gingen we samen naar de catechisatie van ds. Gilhuis en hebben we ook belijdenis gedaan.

In maart 1961, een jaar voor de opening van de nieuwe kerk, trouwden we in de *Maranathakerk* en vertrokken we uit het Bezuidenhout. Na een korte periode van inwoning vonden we onderdak in de Marnixstraat. We kerkten nog steeds in Den Haag-Oost, maar dan in de *Noorderkerk*. Hier hebben onze vier kinderen hun jeugd jaren doorgebracht. Eind zeventiger jaren keerden we terug in de nieuwe wijk Bezuidenhout-West, waar we een nieuwbouwwoning kregen en zo weer betrokken werden bij het wel en wee van de *Christus Triumfatorkerk*. Uiteindelijk hebben we er 17 jaar gewoond en meegedaan in het



werk voor de kerk, vooral Ria. In diverse periodes heeft zij als jeugdouderling zich inspannen om in contact te komen en te blijven met de 'jeugd' (jongvolwassenen) door huisbezoek en later ook door groothuisbezoek. 'Soosbezoek', op verzoek van de kerkenraad, die wel graag een vinger aan de pols hield, was een taak die haar wel beviel. Menigmaal zijn we in het souterrain in de 'soos' gaan kijken en velen die we er in de loop der jaren leerden kennen, ontmoeten we nog regelmatig, ook al omdat onze kinderen er vaak aanwezig waren en er vriendschappen ontstonden. We hebben er zelfs onze schoonzoon aan overgehouden. Ook het in die jaren opgezette *Maaltijdproject* kon op warme belangstelling rekenen. Dat liep vanaf het begin heel goed en in onze herinnering waren er soms wel 50-60 personen die er kwamen eten. Alleenstaanden en ouderen vonden het erg gezellig. De wijkpredikant was ook meestal aanwezig, hield een korte meditatie en ging voor in gebed rond de maaltijd. Bij de koks van het eerste uur waren o.a. Cees van Veen, Fred Fuijt, Ria Dilweg en later ook Wijnand Charité. Er waren er nog meer, maar de namen zijn ons inmiddels ontschoten. Wel weten we nog dat we thuis bessensap kookten voor het toetje (griesmeelpudding met bessensap) en dat we diverse keren op vrijdagmiddag in Scheveningen zijn geweest om er vis te kopen als dat een enkele keer op het menu stond. In die jaren begon ook het Samen-op-Weg-proces gestalte te krijgen en met veel vallen en opstaan werden er pogingen ondernomen om met de *Wilhelminakerk* samen zaken te organiseren. Dan weer liep een en ander vrij goed en dan weer waren er obstakels en konden we van voren af aan beginnen. Toch hebben we er goede herinneringen aan.

In 1995 hebben wij Den Haag verlaten en we wonen nog steeds met veel plezier in Krabbendijke.

Ria en Wil Dilweg

# Thuiskomen

Mijn eerste contacten met de *Christus Triumfatorkerk* dateren van 199. Er waren wat voorzichtige gesprekken met de beroepingscommissie. Die veroorzaakten bij mij een positieve onrust. Daarom besloot ik om incognito op een zondag als kerkganger een dienst mee te maken. Ik wilde stilletjes en anoniem ergens gaan zitten. Maar nee, onmiddellijk werd ik 'opgevangen' door Coby van Veen, die me welkom heette en meteen ook even informeerde waar ik vandaan kwam. Ook al bracht me dat eerst even in verlegenheid (domineesland is al zo klein en ik wilde niet dat er al vroegtijdige geruchten ontstonden), het voelde tegelijk ook heel gastvrij, warm, welkom, thuiskomen. En dat is al die jaren zo gebleven. Dáár zit de kracht van onze gemeente: dat het ook een echte gemeenschap is. Terwijl kerken om ons heen gesloten werden, groeide in de jaren, dat ik dominee mocht zijn in de CTK (van 1994 tot 2005), deze gemeente. Vaak had ik daar discussie over met de Haagse kerkbeleidsmakers: zij wilden steeds meer kerkgebouwen sluiten en gemeentes samenvoegen. Gevolg: mensen voelden zich niet meer thuis, nóg meer leegloop, nóg meer kerksluitingen. De *Christus Triumfatorkerk* was het levende bewijs: een kleine gemeente kan sterk en wervend zijn als het een gastvrije gemeente is waar mensen het gevoel krijgen van 'thuiskomen'. Dat thuiskomen is trouwens meer dan gezelligheid. Het is wat de bekende schrijver/theoloog Henri Nouwen met 'thuiskomen' bedoelt: de gemeente als plek waar ménsen je laten voelen dat Góð naar je uitkijkt, je zegent, je ziet en waardeert. Zoals mensen je daar welkom heten, zo welkom ben je bij God!



Zo gaat onze gemeente om met 'toevallige' kerkgangers; maar ook met de buurt. Ook voor hen een thuis. Daarom bestaat er al jaren een maaltijdproject op vrijdagavond. En later zijn we het Open-Kerk-project gestart; het kerkgebouw nog meer open naar de buurt. Dankzij een legaat konden we een grote verbouw starten: enkele rijen banken werden verwijderd, het podium vergroot om het multifunctioneel te maken, ruimtes werden gecreëerd voor exposities, de banken opnieuw bekleed, een stiltehoek gebouwd en het hele gebouw grondig opgeknapt. Toen konden er lunchconcerten gehouden worden, en doorlopende kunstexposities, konden mensen een paar uur per dag 'thuiskomen' in muziek, in prachtige kunst, in de stilte, in het betoverende lichtspel van de zon door de ramen. Ambtenaren, buurtbewoners en winkelend publiek stapten binnen in die open kerk.

Toen ik in 2005 afscheid nam van de CTK moest ik me losrukken van deze gemeente. Daarom zochten we een kerk op in Leiden. Daar beleefden we prachtige diensten met een inspirerende dominee in een monumentale kerk. Maar toch... er groeide geen band, niemand sprak je aan, niemand miste je als je er niet was. Er groeide heimwee: na ruim een jaar keerden we voorzichtig terug en het voelde opnieuw als 'thuiskomen'. Zo voelt het nog steeds, elke zondag weer. Zo'n kerk is het waard om te blijven: omdat je daar thuiskomt bij mensen en bij God. Daarom is de CTK een kerk om heel zuinig op te zijn. Nog maar 50 jaar jong, en dus een kerk met toekomst!

Jan van Opstal

# VAN ZONDAG TOT ZONDAG

*In deze rubriek vindt u nadere informatie over de vieringen in de komende periode. Over de ontbrekende zondagen is geen nadere informatie bekend. Een volledig (be-knopt) overzicht van de kerkdiensten vindt u op de volgende bladzijde.*

**Zondag 25 maart** willen we in een speciale dienst God danken voor het 50-jarig jubileum dat onze gemeente die week gevierd heeft. Het thema van de dienst is: *Geloven met hart en handen in verleden, heden en toekomst*. Het koor *YMCA Gospel Choir* zal een poging doen het dak van de kerk te swingen. De voorgangers in deze dienst zijn naast ds. Berit Bootsma en ds. Ruud Stiemer ook ds. Jan van Opstal en ds. Bart Baak.

**Zondag 1 april**, palmzondag, staan we stil bij de intocht van Jezus in Jeruzalem. De kinderen maken in de nevendienst palmpasentokken.

**Maandag, dinsdag en woensdag 2, en 4 april** is er om 19.0 uur een meditatief avondgebed in de kerkenraadkamer.

**Donderdag 5 april, Witte Donderdag**, vieren we de Maaltijd van de Heer. In het delen we brood en wijn gedenken en vieren we zijn verlossend lijden. Aanvang: 19.0 u.

**Vrijdag 6 april, Goede Vrijdag**, is er om 19.0 uur 's avonds een dienst waarin we stilstaan bij het lijden van Christus. We lezen het verhaal van Jezus' laatste uren op aarde. We zingen en bidden en horen Gods klacht over ons heen komen.

**Zaterdag 7 april, Stille Zaterdag**, zien we in de stille, donkere kerkzaal het licht van Pasen binnenkomen. De dienst begint in mineur, maar eindigt in majeur: Christus is opgestaan! Tijdens deze dienst vernieuwen we onze doopgelofte en mogen we een persoonlijke zegen ontvangen. De aanvang is om 22 u.

**Eerste Paasdag, zondag 8 april**, is er na het jaarlijkse paasontbijt een gezinsdienst voorbereid samen met de leiding van de kindernevendienst. Het thema is *'Voor de verandering'*. We zullen gaan meemaken wat rupsen en vlinders te maken hebben met de verandering of transformatie die Jezus ondergaan heeft met zijn opstanding. Laat u verrassen in een feestelijke en vrolijk viering van dit feest.

**Op zondag 22 april** vieren we het feest van de doop. Daarbij zal de doop bediend worden aan Evelien Mery Jansen (geboren 19-10- 2011), dochter van Claudia Meeuwssen en Wesley Jansen, 2<sup>e</sup> Joan Maetsuyckerstraat 245, 259 ZJ; en aan Johanna Maria Rosa Brak (geboren 25-01-2011), dochter van Arjan Brak en Linda van Houwelingen en zusje van Wiebe, Barentszstraat 1a, 2518 XC.

## Overige diensten

Op **Goede Vrijdag (6 april)** is er om 15 u. een viering in *Zorgcentrum Bezuidenhout*. Deze dienst staat open voor alle bewoners van het huis, maar juist ook voor alle gemeentelieden die op zondagochtend niet in staat zijn om naar de kerk te komen. We staan in deze dienst stil bij het lijden van Christus en we zullen met elkaar het Heilig Avondmaal vieren. De voorganger in deze dienst is ds. Berit Bootsma.

# KERKDIENSTEN

Een beknopt overzicht. Voor nadere informatie zie de rubriek *Van zondag tot zondag*.

## Elke zondag crèche en kindernevendienst

| <u>april</u> |       | <u>voorganger</u> | <u>organist</u>  |
|--------------|-------|-------------------|------------------|
| 1            | 10.00 | ds. Ruud Stiemer  | Arie Kraaijeveld |
| 8            | 10.00 | ds. Ruud Stiemer  | Johan de Graaf   |
| 15 *         | 10.00 | ds. Irma Pijpers  | Johan de Graaf   |
| 22           | 10.00 | ds. Ruud Stiemer  | Arie Kraaijeveld |
| 29           | 10.00 | ds. Berit Bootsma | Johan de Graaf   |

### Stille week:

|   |       |                   |                  |
|---|-------|-------------------|------------------|
| 2 | 19.0  | Meditatief gebed  |                  |
|   | 19.0  | Meditatief gebed  |                  |
| 4 | 19.0  | Meditatief gebed  |                  |
| 5 | 19.0  | ds. Ruud Stiemer  | Arie Kraaijeveld |
| 6 | 19.0  | ds. Berit Bootsma | Johan de Graaf   |
| 7 | 21.00 | ds. Ruud Stiemer  | Jan Korenhof     |

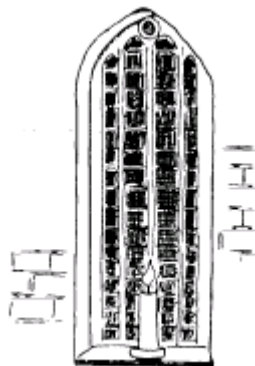
### overige vieringen:

|   |       |                   |                      |                    |
|---|-------|-------------------|----------------------|--------------------|
| 6 | 15.00 | ds. Berit Bootsma | Centrum Bezuidenhout | - Heilig Avondmaal |
|---|-------|-------------------|----------------------|--------------------|

\* De *Werkgroep Wereldwinkel* is met een stand aanwezig in de hal van de kerk.

## Radiogemeente

|    |       |                                                                                                          |                       |
|----|-------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------|
| 15 | 19.00 | ds. A.H. Agtereek                                                                                        | Piet George Klootwijk |
|    |       | met medewerking vande Chr. Koorvereniging <i>Progeza uit Vlaardingen</i> onder leiding van Reeuwis Rebel |                       |



# JUBILEUMACTIVITEITEN

|           |          |         |                                                   |
|-----------|----------|---------|---------------------------------------------------|
| Woensdag  | 21 maart | 17.00 u | Opening Jubileumweek & tentoonstelling            |
| Donderdag | 22 maart | 12.0 u  | Speciaal lunchconcert                             |
| Vrijdag   | 2 maart  | 15.00 u | Ouderenmiddag met aansluitend ...                 |
| Vrijdag   | 2 maart  | 18.00 u | Feestelijke maaltijd <i>Maaltijdproject</i>       |
| Zaterdag  | 24 maart | 17.00 u | Feestavond                                        |
| Zondag    | 25 maart | 10.00 u | Jubileum kerkdienst                               |
| Zondag    | 25 maart | 1.00 u  | Reünie                                            |
| Zaterdag  | 14 april |         | Jubileumconcert                                   |
| Dinsdag   | 17 april | 20.00 u | Anders verder? - ds. René de Reuver (zie blz. 16) |





# AGENDA

*(Voor zover niet anders is aangegeven vindt één en ander plaats in de Christus Triumfatorkerk)*

**Elke donderdag en vrijdag** van 12-14 u is de kerk geopend voor iedereen die even wil binnenstappen om een kaarsje te branden, voor meditatie of gebed of om een expositie of een lunchconcert te bezoeken.

**Elke donderdag van 1.0 – 16.00 u:** Handwerkclub

**Elke woensdag van 12.0 u:** Gebed van Verzoening in de *O.L.V. van Goede Raadkerk*

**Elke vrijdag van 1 tot 14 u** spreekuur ds. R.E. Stiemer in de kerk.

**Elke vrijdag om 18 u:** *Maaltijdproject.*

## maart:

|    |          |                                       |
|----|----------|---------------------------------------|
| 21 | 19.0 u.  | Bijbelgebedskring o.l.v. Ruud Stiemer |
| 0  | 18.00 u. | Vastenmaaltijd in <i>Kruispunt</i>    |

## april:

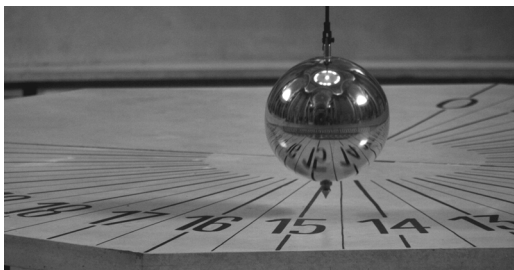
|    |          |                                                                                   |
|----|----------|-----------------------------------------------------------------------------------|
| 0  | 19.0 u.  | Bijbelgespreksgroep o.l.v. Aad Tulling                                            |
| 0  | 20.00 u. | Gespreksgroep <i>Geloven</i> – ds. Berit Bootsma                                  |
| 08 | 08.0 u.  | Paasontbijt                                                                       |
| 10 | 19.45 u. | Moderamen                                                                         |
| 11 | 24.00 u. | Uiterste inleverdatum kopij <i>Samenspel</i>                                      |
| 11 | 10.00 u. | Woensdagmorgenbijbelgespreksgroep o.l.v. Aad Tulling                              |
| 11 | 18.00 u. | ( tot ca. 2.00 u) Training <i>Werk &amp; Balans</i> <b>bij fam. Bootsma thuis</b> |
| 12 | 14.00 u. | Vergadering <i>Team Meeleven</i>                                                  |
| 14 | 20.00 u  | Jubileumconcert - <i>de Circle Singers</i> ( zie blz. 15)                         |
| 17 | 19.0 u   | Bijbelgebedskring o.l.v. Ruud Stiemer                                             |
| 17 | 20.00 u  | Jubileumlezing door ds. René de Reuver                                            |
| 18 | 20.00 u. | Training <i>Werk &amp; Balans</i> (CTK)                                           |
| 19 | 19.45 u. | Kerkenraad                                                                        |
| 25 | 10.00 u. | Woensdagmorgenbijbelgespreksgroep o.l.v. Aad Tulling                              |
| 25 | 20.00 u. | Training <i>Werk &amp; Balans</i> (CTK)                                           |



# Slinger

## HEEN EN WEER

Ruim 150 jaar geleden hing er in Parijs een slinger. Geen feestslinger met *Van Harte Gefeliciteerd Met Het 50-jarig Jubileum*. Nee, de Parijzenaars kwamen in maart 1851 in drommen af op een slinger, bestaande uit een gewicht aan een lange lijn. Zij gaven gehoor aan de oproep: "U wordt uitgenodigd om het draaien van de aarde te komen zien!" Dat lieten zij zich geen twee keer zeggen. Wat zij zagen in de enorme koepel van het Panthéon was een bol van 28 kg, vlak boven de grond hangend aan een 67 m lang koord. Iemand pakte het gewicht voorzichtig met beide handen beet, liep een paar meter achteruit en liet toen de bol los .....



Op dat moment maakte de wereld voor het eerst kennis met de *Slinger van Foucault*.

Wat is er nou interessant aan een heen en weer bewegende slinger?

Daar komt u achter als u even geduld heeft.

Op de vloer van het Panthéon had de wetenschapper Foucault een dun laagje zand gestrooid. Een pennetje onderaan de bol trok een gleufje in het

zand tijdens de heen- en weerbeweging. Het bijzondere was nu dat na een tijdje slingeren het streepje zich heel langzaam verplaatste en na een paar uur was de slinger-richting al heel wat graden gedraaid ten opzichte van de beginbeweging. Er ontstond een soort windroosje in het zand ... Dat kon niet waar zijn, want een slinger heeft de bijzondere eigenschap dat hij nooit uit zichzelf zal gaan afwijken: hij blijft netjes heen en weer bewegen in het zelfde vlak (alleen natuurlijk als je 'm stiekem een zijdelings duwtje geeft) Zo luidt de natuurwet nu eenmaal ...Nee dus. De slinger week, zij het tergend langzaam, toch af van zijn oorspronkelijke richting en dat terwijl niemand er met z'n vingers aan had gezeten. Rara, hoe kon dat? Dat de slinger van richting veranderd was, kon slechts wijzen op één mogelijkheid. Niet de slinger was afgeweken van zijn vaste slingerrichting, nee, er was iets met de vaste grond onze voeten gebeurd. Wat Foucault hier nog maar eens bewees, was dat de aarde draait. Deze nieuwe methode had hij begin dat jaar in de kelder van zijn huis al uitgeprobeerd met een slinger van maar twee meter lang en een gewicht van vijf kilo. Hij realiseerde zich toen al dat de verdraaiing van het slingervlak in wezen een schijnbare beweging is, De slinger laat op overtuigende wijze de draaiing van de aarde om haar as zien zonder dat je naar de sterrenhemel, zon of maan kijkt.

## GROTE KLOK

Het is aardig te weten dat op de Noord- en Zuidpool – dus op de beide uiteinden van de aardas - het effect maximaal is (echter wel tegengesteld aan elkaar). Het experiment is in 2001 daadwerkelijk op de Zuidpool uitgevoerd; de theorie bleek te kloppen! De aarde maakt één omwenteling per dag en draait zo in één dag onder het slingervlak door. In 24 uur 60°. Dus elk uur 15°. Op de evenaar werkt het kunstje niet; de slinger wijkt daar niet af. Op de tussenliggende breedtegraden zal de tijd voor een volledige rondgang langer zijn dan één dag. Hoe dichterbij de evenaar, hoe langer het duurt. In Nederland duurt een volledige rondgang 0 uur. Hoewel het moeilijk is het gewicht aan

het slingeren te houden zonder er storende invloed op uit te oefenen, zou je er bij nauwkeurige afstelling van het geheel ook een klok van kunnen maken. Een wat overbodige uitvinding; een polshorloge is een stuk makkelijker in het gebruik.

### **JUBILEUM CTK**

Ter gelegenheid van het 50-jarig jubileum van ons kerkgebouw hangen er aan het plafond van de kerkzaal mobiles; de één nog fraaier en kleuriger dan de ander. Heel opvallend hangt er in de hoek bij het orgel een afwijkende mobile, namelijk een gewicht aan een bijna onzichtbaar staaldraadje van bijna 10 m lang. Jawel, een echte *Slinger van Foucault*, vervaardigd door de *Klussenploeg*. Om het geheel toch een beetje aanzien te geven, hebben ze op de vloer eronder een soort kompasroos uitgelegd. Rond het punt onder de stilhangende slinger staat een cirkel losstaande pennetjes. Als de slinger in beweging is, zal zo nu en dan een pennetje omver gegooid worden. Daarmee geeft de slinger aan dat de aarde weer een stukje verder is gedraaid. Je zou zelfs kunnen zeggen: de aarde draait om de 50-jarige *Christus Triumfatorkerk*

### **SLINGERS EN SLINGEREN**

De Bijbel heeft het niet vaak over slingers en slingeren. Bekend is dat David de reus Goliath velde door het gebruik van een slinger. Maar dat was een heel ander instrument, namelijk een wapen voor de jacht. Zo'n slinger gaf een steentje bijna de snelheid van een geweerkogel en dat was in een vaardige, geoefende hand erg effectief, lees: dodelijk.

Er is nog een andere vorm van slingeren, namelijk als je dronken bent en daar geeft Prediker een prachtige omschrijving van: *Laat je niet verleiden door de glans van wijn, wanneer hij fonkelt in de beker. Hij glijdt zo makkelijk over de tong, maar later bijt hij als een slang, spuit hij gif als een adder. Dan zie je vreemde dingen en begin je wartaal uit te slaan. Je voelt je heen en weer geslingerd door de golven, alsof je vastzit boven in het want. Ik ben geslagen, maar heb niets gevoeld, ik ben afgerost, maar heb niets gemerkt. Laat ik maar eens opstaan, eerst een beker wijn.*...Je hoort het de dronkeman mompelen!

'lets laten slingeren' in de zin van iets zomaar ergens laten liggen of ergens slordig mee omgaan, was de Bijbelschrijvers kennelijk onbekend; die term komt niet voor.

### **TWEE UITERSTEN**

Terug naar de bol aan een koord.

Een mens voelt zich soms ook heen en weer geslingerd: tussen goed en kwaad, lief en leed, geloof en twijfel, gezondheid en ziekte, schuld en onschuld, oorlog en vrede, licht en duisternis. Uit de slinger van Foucault zou je kunnen afleiden dat dat geen wet van Meden en Perzen is. Je leven blijft niet altijd gefocust op alleen hoop en wanhoop, voorspoed en tegenspoed; de slinger heeft na verloop van tijd een andere oriëntatie. Dan wordt de keergang veranderd in hoop en liefde, genade en vergeving, heil en zegen.



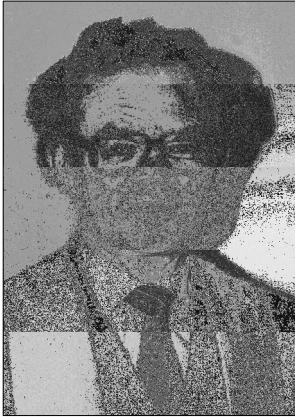
Adriaan Sala

P.S. In de loop der jaren ben ik behoorlijk verslingerd geraakt aan de CTK ...

# Bart Baak (1981-1999)

## De 'nieuwe predikant van de Transformatorkerk'

Het is voor mijn gevoel alweer lang geleden dat ik in de *Christus Triumfatorkerk* werd bevestigd: op zondag 0 augustus 1981. Ik volgde dr. C. Gilhuis op die van 1951-1978 in Bezuidenhout had 'gestaan' (dominees staan altijd...). En hij was weer de opvolger van dr. C. Bouma die hier van 1929-1950 had gewerkt. Bijzonder is dat ik ook deze predikant nog gekend heb, weliswaar als kind, toen ons gezin in 1942 van Scheveningen naar Den



Haag-Bezuidenhout moest evacueren (Pijnacker Hordijkstraat). We kerkten toen in het gymnastieklokaal van de Gaspard de Colignyschool aan de Van Heutsz-straat. Aan het einde van de dienst stond ds. Bouma bij de uitgang en gaf iedereen een hand. Dat maakte indruk op mij, want het was oorlog, tijd van dreiging en gevaar. In de hongervinter van 1944/45 organiseerde de kerk van Den Haag-Oost een transport van 'Haagse bleekneusjes' naar boeren in Aduard, Groningen. Ik was één van hen, 7 jaar oud.

Toen, in 1981, werd ik predikant, verbonden aan de *Christus Triumfatorkerk*. Wat is mij van die twaalf jaar bijgebleven?

Eerst nog een anekdote. Ik was hier nauwelijks begonnen, toen ik van een niet-kerkelijke mevrouw een telefoontje kreeg met de vraag of ik de nieuwe predikant van de

Transformatorkerk was. Kennelijk zag zij in de buitenkant van ons kerkgebouw een soort van elektrische centrale. Ik kon haar geruststellen dat ik nog niet onder hoogspanning stond... Enkele dagen later bedacht ik dat deze dame een diepzinnige opmerking had gemaakt: wij moeten niet gereformeerd worden, maar getransformeerd, een zeer bijbelse gedachte!

Welke gedachten en gevoelens komen bij mij op aan onze tijd (natuurlijk ook van Guusje!) in Bezuidenhout. Heel positieve: een hartelijke, trouwe en dappere geloofsgemeenschap met veel betrokken leden. En dat niet voor even, maar jaar na jaar, ja tot nu toe. Een gemeente met aantrekkingskracht.

Ik mocht al meemaken dat veel mensen buiten Bezuidenhout zich tot onze gemeente aangetrokken voelden en op den duur lid werden (sectie Z die alsmar groeide...) Dat heeft zich onder mijn opvolgers stevig doorgezet. Ook was het toen al mijn intentie kerk te zijn voor Bezuidenhout: vandaar de start van het Maaltijdproject op vrijdagavond, de contacten met de scholen in de wijk en na mij het openstellen van onze kerk voor exposities en lunchconcerten in samenwerking met het Haags Conservatorium.

Met grote dankbaarheid kijk ik terug op al die jaren dat ik hier 'herder en leraar' (in die volgorde!) mocht zijn. Een lange stoet van mensen aan wie ik dankbare herinneringen bewaar, trekt aan mijn ogen voorbij. Velen die niet meer in ons midden zijn.

En dan het kerkgebouw: een prachtig sfeervol interieur. Heerlijk om daar onze vieringen te hebben of er in alle rust zomaar te zijn. En hoe functioneel en licht is de hal, ontmoetingsplek vóór en na de dienst.

Een drietal namen wil ik nog noemen, allen overleden: die van Jaap Hagg, een natuur-talent die met zijn orgelspel na de verkondiging het evangelie opnieuw liet klinken. En ook die van ds. Arie Dondorp en ds. Stef van der Linde, met wie ik in deze jaren een meer dan een collegiale band had.

Hoe zal het verder gaan met onze gemeente?

Het geeft zorgen dat het ledental ieder jaar daalt, dat 80% van de kerkelijke inkomsten geschonken wordt door 65-plussers, dat Nederland meer en meer seculariseert... Daar staat tegenover dat ik enthousiaste opvolgers heb gekregen: eerst in ds. Jan van Opstal, daarna in ds. Ruud Stiemer en ds. Berit Bootsma, voorgangers die voortrekkers willen zijn, die zondag aan zondag de oeroude verhalen uit het Eerste en Tweede Testament in nieuwe woorden en beelden laten klinken – de 'corebusiness' toch van de kerk -, daarbij geassisteerd door creatieve, enthousiaste gemeenteleden. Daar gaat het m.i. om: het goede nieuws moedig en blijmoedig blijven **vertellen** in plaats van het alleen maar **tellen** van euro's en kerkgangers. En dat alles zoveel mogelijke met de andere kerken in de wijk: we hebben elkaar nu meer dan ooit hard nodig.

In 199 vertrokken we naar Bangladesh, waar een nieuwe uitdaging ons wachtte.

Mijn verhaal is lang genoeg geworden.

Ik feliciteer de gemeente en kerkenraad van harte met dit gouden jubileum en wens u samen met oud-gemeenteleden bijzondere dagen toe, m.n. zondag 25 maart: dat zal een feest zijn! En voor de toekomst Gods liefdevolle nabijheid en zegen zoals u dat de afgelopen 50 jaar heeft mogen ervaren.

Bart Baak

*P.S. Bij het overlezen van mijn verhaal merkte ik dat ik nog steeds spreek van 'onze' gemeente en 'onze' kerk, teken hoezeer Guusje en ik ons met u verbonden weten.*

## Zomaar een wijsheid



Een geheim tussen twee mensen is een geheim van God.  
Een geheim tussen drie mensen komt iedereen te weten.

(oud Spaans spreekwoord)



Het volgende nummer (no. 5 - mei/juni) komt donderdag 26 april van de drukker. Kopij kunt u tot uiterlijk woensdag 11 april a.s. inleveren: **Henk Hospes, Laan van Wateringseveld 277, 2548 BL Den Haag** of per email: **[samenspel@ctkerk.nl](mailto:samenspel@ctkerk.nl)**  
U kunt daarin alle activiteiten laten opnemen tot 1 juli 2012

# Gevoel van warmte en dankbaarheid bij 50 jaar CTK

In de jaren veertig van de vorige eeuw kerkte de gereformeerde wijkgemeente in het Bezuidenhout in gymnastieklokalen van de openbare school en later van de *Gaspard de Colignyschool*. De wens om een kerkgebouw te hebben, was in de laatste dagen van de oorlog een niet te vervullen wens. In 1948 voltooide de firma Hoksbergen de bouw van de *Maranatha* noodkerk. Deze kerk was gebouwd met de bouwmaterialen van de gesloopte *Indiana* scheermesjesfabriek. Die fabriek stond op het weidegebied van de openlucht ijsbaan aan de Carel Reinierszkade. De gemeente groeide zo snel, dat men besloot op zondagmorgen twee diensten houden, om ieder in de gelegenheid te stellen de diensten te bezoeken. Eigen gemeenteleden konden tot vijf voor tien een plekje zoeken. Daarna, als het lampje niet meer brandde, waren de openblijvende plaatsen vrij. De kerk was gebouwd voor vijf jaar. De gemeente, met ds. C. Bouma als predikant, was ook toen al zeer op elkaar betrokken.



In 195 besloot de Haagse gemeente tot uitbreiding met een nieuw te bouwen wijk, Mariahoeve. Ook werd er een verkeersplan gelanceerd voor het centrum van Den Haag. Deze plannen leidden tot ingrijpende beslissingen voor de gereformeerde kerk Bezuidenhout Het grote kerkgebouw aan de Z.O. Buitensingel, de *Oosterkerk* werd door de Haagse gemeente aangekocht. Aan de gereformeerde kerk werd een ander stuk grond toegewezen. De aanvankelijke plannen waren de bouw van een kerk in het centrum van de wijk. Men dacht aan de plaats waar nu de *Openbare Bibliotheek* staat aan de Theresiastraat. Maar de burgerlijke gemeente bepaalde dat de kerk aan de Laan van Nieuw Oost-Indië, hoek Juliana

van Stolberglaan, moest komen. Bovendien moest er een klokkentoren komen voor een daar in te hangen carillon. Het bleef bij een luidklok die het randopschrift 'Deo sono populum voco' kreeg. 'Ik roep met mijn geluid het volk tot God'.

Woensdag 21 maart 1962 namen de gemeenten van de *Oosterkerk* en de *Maranathakerk* het nieuwe kerkgebouw in gebruik. Heel blij nam men bezit van die prachtige kerk. Men had het financieel gerealiseerd en ging vol vertrouwen op weg. Een prijsvraag leverde de naam van *Christus Triumfatorkerk* op, een naam waar ik blij mee was. Niet ik, maar Christus triumfeert.

Van het begin af aan wilden we zicht hebben op de wereld buiten de kerkmuren. De wanden van de kerkzaal voldeden hieraan. Zij beschutten naar binnen en staan door de glasstroken tussen de pilasters open naar buiten. De diensten waren in het begin overvol. Er waren toen vier rijen banken meer dan tegenwoordig en ook in de driehoeken van de kerk en langs de hele achterwand stonden stoelen evenals de twee gaanderijen. Overal zaten mensen. Bij een speciale dienst waren er zelfs stoelen geplaatst op de bovengang naar de trap. Dit werd later door de brandweer verboden. Te gevaarlijk! In de dienst moesten we zingen met de steun van een koororgeltje. Later kwam ons grote orgel. Mensen die de kerkzaal niet konden bereiken, omdat ze geen trappen konden lopen, werden met een kleine lift met handbediening naar boven getrokken. In 1962 organiseerden we een grote bazar, die fl. 12.000,- opbracht. Hiermee kon de lift worden geëlektrificeerd.

In de jaren die volgden, gingen wij steeds maar weer op zoek, hoe gemeente te zijn met zicht op eigen leden, maar zeker ook op de ons omringende bewoners. We bieden onderdak aan de Indonesische Christen Gemeenschap (PERKI) en ook de Stichting Kerkgenootschap *Geraja Kasih Kristus* maakt gebruik van ons gebouw.

Samen met de PGG-leden in het Bezuidenhout zijn we een gefedereerde gemeente. Met elkaar zoeken we naar wegen naar de toekomst om staande te blijven en een herberg te blijven voor een ieder die bij ons wil rusten om door te kunnen gaan.

In de loop van die vijftig jaar is onze gemeente gediend door zes predikanten, te weten ds. C. Gilhuis, ds. B. Baak, ds. J. van Opstal en ds. J. van Vliet en nu ds. R. Stiemer en ds. B. Bootsma.

Nu ik heb teruggekeken op vijftig jaar als lid van de gemeente rond de CTK, heeft een gevoel van warmte en dankbaarheid bij mij de overhand. De kerk staat voor een grote uitdaging. De opdracht en oorspronkelijke taak luidt: "*Ga op weg, doop ieder die gelooft en leg getuigenis af van eigen geloof*". We mogen gaan met de belofte van Christus: *Ik ben met U, tot aan de voltooiing van deze wereld.*

Nel Driesprong

## Herinneringen van Betty Hagg

In 1941 verhuisde ik met mijn familie van Rotterdam naar Den Haag (Van Hoeylaan, Marlot). We hoorden, kerkelijk gezien, bij het Bezuidenhout en kerkten in de gymnastiekzaal van de Colignyschool. Jaap kende ik toen nog niet, maar de naam Hagg natuurlijk wel. De vader van Jaap was namelijk koster. Dat was in die tijd niet eenvoudig. Iedere zaterdagmiddag hielpen Jaap en zijn broers hun vader met het klaarzetten van de stoeltjes en het orgel en zondag na de 5-uur dienst moest de gymzaal weer leeg. Een hele klus. Zijn eerste orgellessen kreeg Jaap van de heer Spoel, één van de organisten in die tijd.

In 1948 werd de *Maranathakerk* in gebruik genomen. Men dacht toen voor vijf jaar, maar dat duurde wat langer. De wijk groeide enorm. Er waren zelfs perioden met twee ochtenddiensten. We gingen daar naar catechisatie en meisjesvereniging / jongelingsvereniging.

In 1954 werd de heer B. van Doorn de nieuwe organist. Omstreeks die tijd is ook de carrière van Jaap als organist begonnen. Ik kwam in contact met Jaap, toen ik bij de *Bagizama's* (bas,gitaar,zang en mandoline)

ging zingen. Een bandje door Jaap en een paar vrienden opgericht. We traden op in militaire tehuizen, feesten e.d. Daar sloeg de vonk over.

We zijn in 1960 getrouwd en gingen in de Riouwstraat wonen. We hoorden toen bij het Benoordenhout, waar de diensten werden gehouden in de aula van het Montessorilyceum. Jaap was daar toen al organist.

In 1962 werd de CTK in gebruik genomen en Freek Ad de Boer en Jaap werden samen organist. Om en nabij 54 jaar heeft Jaap dit met heel veel plezier gedaan.



Betty Hagg-Schoonhoven

# Een terugblik op 50 jaar CTK

vervolg van pag. 10



## **MAART 1972: CTK 10 JAAR**

De heer W.F. de Gaay Fortman in het jubileumnummer van *Onder Ons*:

"De apostel Petrus haalt in 1 Petrus 2 - 5 een kunststukje uit. Hij maakt de gemeente - levende mensen - tot een gebouw, een huis. Het kunststukje wordt een kunststukje in het kwaadraat, als hij de leden der gemeente zegt, dat zij zich als levende stenen moeten laten gebruiken voor een geestelijk huis. Als wij misschien wel eens wat bezorgd denken over de toekomst van de *Triumfatorkerk*, moge Petrus ons leren, dat onze kerkgebouwen het alleen dan zullen uithouden, wanneer de leden van de gemeente van Jezus Christus levende bouwstenen van het huis Gods zijn. Blijf *Triumfatorkerk* zo door de eeuwen heen bestaan!"

Krantenartikel over het 10-jarig bestaan van CTK:

De viering stond naast de feestelijkheid toch voornamelijk in het teken van grote dankbaarheid. Deze kerk immers, in 1962 gebouwd op de plaats waar 17 jaar eerder (maart 1945) helse bommen verwoesting aanbrachten, is als een symbool van Christus' triomf te zien.(...) Als dank en herinnering werd bij deze gelegenheid de boom op het 'voorplein' van de kerk geplant.(...) Groot succes oogstte ook een 'farce majeur team' dat met toepasselijke liedjes de activiteiten van de gemeente op geestige wijze belichtte.

## **JANUARI 1976: DS. GILHUIS 25 JAAR PREDIKANT IN DEN HAAG-OOST**

In januari 1976 vierde ds. Gilhuis zijn 25-jarig jubileum als predikant van Den Haag-Oost. Er werd een jubileumactie gehouden die ruim f 9.000 opbracht. Ds. Gilhuis bestemde het geld voor de *Regenboogactie*, het Wijkcentrum en de inrichting van de jeugdsoos in de catacomben van de kerk. (uit *Onder Ons* - Jubileumnummer CTK 25 jaar)

## **29 MEI 1978: DS. GILHUIS 65 JAAR**

Uit de brief van de wijkkerkenraad: "Het zou ons bijzonder spijten wanneer u zou besluiten afscheid te nemen. De wijze waarop u uw taak verricht, maakt dat wij - en velen met ons - u node zouden missen."

Uit de antwoordbrief van ds. Gilhuis: "Gelet ook op de gezondheid en vitaliteit welke God mij al de voorbij gevlogen jaren (en nog) gaf, wil ik in dankbaarheid aan Hem en ook aan u, positief op uw voorstel reageren." Zo bleef ds. Gilhuis na zijn emeritaat nog twee jaar doorgaan met zijn werk als wijkpredikant. (uit *Onder Ons* - Jubileumnummer CTK 25 jaar)

## **MEI 1980: AFSCHIED DS. GILHUIS**

Het werd een hartverwarmende bijeenkomst. (...) Hoogtepunt was echter de aanbidding van een speciaal voor dit doel samengesteld herinneringsboek getiteld *Pastor onder ons*. Dit boek bevatte persoonlijke herinneringen aan het echtpaar Gilhuis in de vorm van foto's, tekeningen, gedichten en proza, bijeengebracht door een groot aantal gemeenteleden. (uit *Onder Ons* - jubileumnummer CTK 25 jaar)

## **JUNI 1980 T/M AUG. 1981: HET HERDERLOZE TIJDPERK**

"Zaken, die onder ds. Gilhuis in gang gezet waren, werden verder ontwikkeld en zo mogelijk afgerond. Ik denk hierbij onder meer aan onderwerpen als homofilie, stemrecht voor jongeren vanaf 18 jaar, deelname van kinderen aan het Heilig Avondmaal, nieuwe statuten en huishoudelijk reglement voor KAZ en wijkkerkenraden, SOW en uiteraard het beroepingswerk. De opvolger van ds. Gilhuis mocht t.z.t. niet met een te



grote achterstand beginnen!" aldus Tabe Zijlstra, voorzitter van de wijkkerkenraad, in *Onder Ons* – Jubileumnummer CTK 25 jaar)

### **196: ELEKTRIFICERING VAN DE LIFT**

In het begin moesten we ons met een handlift behelpen: een elektrische vonden de bouwheren te duur. "Op mijn 50<sup>e</sup> verjaardag (de fijnste van mijn leven) is er een bazar gehouden waarvan de opbrengst bestemd was voor de elektrificering van de lift. Resultaat: ± f12.000,-. Dat ik er later bijna mijn rechterarm door moest missen .....!" aldus ds. Gilhuis in *Onder Ons*, sept. 1981 \*)

\*) De laatste opmerking van ds. Gilhuis vraagt om enige toelichting. Op een avond wilde de koster Flip Helfferich enkele gasten de kerkzaal laten zien. Echter, toen zij met de lift weer naar beneden gingen, wilde de deur niet open. Met vier personen is het dan gauw erg benauwd in zo'n kleine ruimte en Flip heeft vanwege de zuurstoftoevoer het ronde ruitje in de liftdeur kapot geslagen. Gelukkig liep rond middernacht het echtpaar Sala toevallig langs over het parkeerterrein en zij zagen wat beweging bij de lift. Toen waren de gevangenen snel bevrijd! Kort daarop vertelde ds. Gilhuis aan een gezelschap het verhaal en om een en ander te demonstreren, stak hij zijn arm door het open liftdeurraampje. Juist op dat moment kwam de lift omlaag.....!

### **O AUG. 1981: BEVESTIGING EN INTREDE DS. B. BAAK**

"Toen ik door ds. Gilhuis als predikant van deze wijk werd bevestigd, was het niet de eerste keer in mijn leven dat ik er lid van werd. Dat gebeurde al eerder in 1942, toen ons ouderlijk gezin uit Scheveningen moest evacueren en we tot 1947 in de Pijnacker Hordijkstraat woonden. (.....) Verhuisden wij in 1942 nog met paard en wagen, op 12 augustus 1981 stond een fraaie verhuiswagen voor de deur van de Carel Reinierszkade 19, hoewel die een stuk kleiner was dan die van de koninklijke familie die een dag later naar Huis ten Bosch verhuisde. Omwonenden en voorbijgangers die een verband legden tussen de beide opzienbarende verhuizingen vroegen: "Bent u de nieuwe hofpredikant?" Ik moest ze helaas teleurstellen. al was ik toen niet ad rem genoeg om te antwoorden dat ik niet in haar dienst was, maar dat zij misschien nog wel eens bij mij in de dienst zou komen.", aldus ds. Bart Baak in *Onder Ons* – Jubileumnummer CTK 25 jaar)

### **JAN. 1982: OVERLIJDEN DS. GILHUIS**

"Hij bleef tot het laatst toe bezig. Als consulent van onze wijk tot de komst van zijn opvolger in augustus 1980, daarna als pastoraal werker in *Bosch en Duin* en met redactioneel werk voor de *Elizabethbode*. Hij kon niet zonder het werk in Gods Koninkrijk of – zoals hij zelf eens opmerkte: "Een predikant kan eigenlijk nooit werkloos zijn." Op 6 januari 1982 beklom hij nog kwiek het podium om het echtpaar Helfferich op de hem eigen vlotte en geestige wijze toe te spreken bij hun jubileum. (.....). De volgende dag was hij niet meer. God had hem van zijn aardse taak ontheven. .... Een schok van verbijstering en ontroering ging door de wijk, ja door heel Den Haag-Oost. (.....) Op 10 januari hebben we hem in 'zijn' *Christus Triumfatorkerk* herdacht en twee dagen later werd onder zeer grote belangstelling een rouw- en dankdienst gehouden." (Tabe Zijlstra in *Onder Ons* – Jubileumnummer CTK 25 jaar)

### **21 maart 1987: CTK 25 jaar**

Juist in een tijd dat men zich intensief begon bezig te houden met de toekomst van de gereformeerde kerken in Den Haag-Oost (n.a.v. het rapport *Hoe nu verder in Den Haag-Oost*) en de mogelijkheid van het afstoten van kerkgebouwen en het reduceren van predikantsplaatsen niet langer onbesproken was, vierde de '*Triumfatorkerk*', zoals de CTK in die tijd doorgaans werd genoemd, haar 25-jarig bestaan.

"Het ligt echter allerminst in de bedoeling om hierbij 'triumfalistisch' te roemen op wat in die jaren door mensen werd bereikt, maar om in dankbaarheid terug te kijken op wat ons in die jaren door God werd geschonken. (...) Niet wetend of wij ooit in deze kerk een 50-jarig jubileum zullen meemaken, willen wij in vol vertrouwen de toekomst tegemoet gaan. In de verwachting dat het onze gemeente zal worden gegund om ook in de toekomst op eigentijdse wijze in het Bezuidenhout rond Woord en sacrament bijeen te blijven komen." (uit *Gereformeerd Den Haag*, 14 maart 1987)

wordt vervolgd in de volgende *Samenspel*

## Zangplezier in de CTK

De eerste maandagavond van ons wonen in Den Haag ging ik met Nel Driesprong mee naar de oefenavond van de V.O.V., de *Voorburgse Oratorium Vereniging*. Zij had mij daarvoor uitgenodigd en ik, altijd zin in zingen, had die uitnodiging direct aangenomen. Dit is twaalf jaar lang zo gebleven.

Met dit koor zongen we ook cantates in kerkdiensten. Ik vond dat geweldig. De wens om ook in de *Christus Triumfatorkerk* de liturgie uit te breiden met meer muzikale variaties zoals: de vele nog onbekende liederen uit het *Liedboek voor de Kerken*, exclamaties, keerverzen, het zingen van onberijmde psalmen, de liederen van Huub Oosterhuis e.a.

Toen besloten werd de tweede zondagse dienst te beëindigen, kwam er plaats voor een maandelijks Vesper. Vanaf die tijd hebben Nel en ik meegedacht en meegewerkt aan de oprichting van een inspirerende en stimulerende cantorij, die de gemeentezang ondersteunt bij de inbreng van nieuwe liederen. Een enthousiaste zanggroep werd gevormd. Jaap Hagg werd gevraagd de leiding op zich te nemen. Na enige aarzeling kwam het antwoord: "Ja". Hij is een zeer trouw en kundig leider geweest.

Wat hebben we het goed met elkaar gehad; de maandelijks vergaderingetjes om liederen te selecteren voor de komende tijd, in overleg met de predikant die voorging. Wat hebben we genoten van de studiedagen in de Amsterdamse *Dominicuskerk*, georganiseerd door de *Stichting Leerhuis en Liturgie*, drie zaterdagen per jaar o.l.v. Tom Löwenthal en pianist Henri Heuvelmans; de liederen van Huub Oosterhuis, Antoine Oomen e.a. Ook vonden we veel informatie in het tijdschrift *Eredienstvaardig*. Zo vorderden we steeds meer en kregen we ook veel waardering vanuit de gemeente.



*Guusje Baak en Jaap Hagg*

Een hoogtepunt in ons cantorijbestaan was de uitvoering in de kerstnachtdienst van het *Klein Kerstoratorium* van Huub Oosterhuis. Zelfs kreeg de cantorij nog bekendheid buiten de Haagse regio door hun optreden tijdens een kerkdienst in Bergeijk!!

Een nieuw liedboek wordt in 201 verwacht, wellicht een aanleiding om met elkaar een toontje hoger te gaan zingen. Zingen is gezond, dat weten en dat ervaren we.

Een hartelijke groet  
van Guusje Baak

# Dooprol



Op deze rol staan de namen van alle kinderen en volwassenen die gedoopt zijn in de Christus Triumfatorkerk vanaf het ingebruik komen van dit dooprol op 21 maart 2000.



Multiple columns of names and dates, representing the baptismal register.



## Wereldwinkel



[www.ctkerk.nl](http://www.ctkerk.nl)



## Stiltecentrum



## kunst



# Pasen 1990



# Startweekend '91/'95



# Ouderen Week 1991



# De Triumfatorkerk

in de tijd van dr. C. Gilhuis (1962-1980)

*Herinneringen van een domineeszoon*



Mijn vader, Cor Gilhuis, was in 1962 de eerste wijkpredikant van de *Triumfatorkerk*. Hij had begin 1951 zijn intrede gedaan in wijk III van de *Gereformeerde Kerk van 's Gravenhage-Oost* en bleef er ondanks diverse beroepen tot zijn emeritaat in 1980. Bijna dertig jaar, waarvan achttien in en rond de *Triumfatorkerk*, was hij met hart en ziel aan deze gemeente verbonden. "In dienst van de Heer", zou hij er meteen bij gezegd hebben als hij dit zou lezen.

Het heeft lang geduurd voordat vader de nieuwe 'beloofde kerk', waarvan al vanaf 1950 sprake was, mocht binnengaan. Al die tijd preekte hij in een houten noodgebouwtje, de *Maranathakerk* in de Van Heutszstraat. Altijd vol, te warm in de zomer en te koud in de winter. Mijn vader liet de kinderen voorafgaand aan de preek naar voren komen, kinderverdiensdiensten waren er nog niet. Zo stond ik tijdens een kerstdienst op de houten banken op een triangelkje te tingelen. Deze wijkgemeente telde toen maar liefst 2000 leden, vergelijk dat eens met nu. Daar hoorden ook veel gezinnen met jonge kinderen bij; het jeugdwerk bloeide.

Het was een teleurstelling voor mijn ouders, dat de begrote pastorie naast de *Triumfatorkerk* er op het laatst niet kwam. Daar was uiteindelijk geen geld meer voor in dit dure project. Maar vader was heel blij met de nieuwe kerk. Het meest trof hem de voor die tijd bijzondere lichtinval. Wanden als ramen, een kerk open naar de wereld. Ook had hij het vaak over de witte toren, uitzien over het Bezuidenhout, passend bij de naam van de kerk. Het wit van de overwinning. Als twaalfjarig jongetje was ik geboeid door de vele onregelmatig aangebrachte lampjes in het schrootjesplafond. Ik probeerde deze sterrenhemel tijdens lange preken te tellen, meestal raakte ik de tel kwijt.

In de beginjaren stroomde de kerk elke zondag vol, 's morgens en 's middags. We moesten 'inschikken' in de paarse banken om zoveel mogelijk mensen er tussen te laten en de extra stoelen achterin waren niet aan te slepen. In de lokalen beneden in de kerk gonsde het van de activiteiten, bijvoorbeeld de jeugdsociëteit. Er kwamen nieuwe typen kerkdiensten zoals kinderverdiensdiensten, zang- en leerdiensten. De oecumene schoot wortel, er kwamen gesprekskringen met hervormden en rooms-katholieken. Al deze ontwikkelingen beschreef mijn vader zelf in het wijkblad, toen nog *Onder Ons* geheten, toen hij na dertig jaar terugblikte. Ook de terugloop in ledenaantal vanaf de latere jaren zestig brengt hij daar ter sprake. Door afbraak in de wijk (komst Centraal Station en Utrechtse Baan), vertrek van jonge gezinnen naar Zoetermeer, maar ook door de beginnende ontkerkelijking.

Vader was een echte pastor. Een pastor voor iedereen die op zijn pad kwam. Ondanks zijn vele functies en activiteiten in wijder verband binnen de kerk (vicevoorzitter van de synode, deputaatschappen, eindredacteur *Haags Gereformeerd Kerkblad*, auteur van boeken, leraar godsdienst en nog veel meer) legde hij ontelbaar veel pastorale bezoeken in de wijk af. Steeds toonde hij zich zeer betrokken bij het wel en wee van de gemeenteleden. Ook in zijn preken sprak hij zijn gehoor direct toe. Emotioneel, soms een tikje theatraal, maar altijd vanuit een zeer diep geworteld persoonlijk geloof. De

*Triumfatorgemeente* was min of meer een 'extended family' voor hem. De onderlinge band tussen mijn ouders en de mensen met wie zij samenwerkten en leefden binnen de kerk was destijds heel sterk. We kunnen de namen van al deze trouwe 'broeders en zusters' hier niet noemen. Het zijn er te veel. Die gemeente was onze vader en moeder tot grote steun, vooral nadat in 1979 zijn dochter Margreeth en kleindochtertje Marije bij een verkeersongeval omkwamen. Toen vader drie jaar nadien zelf volkomen onverwacht overleed, werd mijn moeder opnieuw trouw opgezocht. Mijn zus Petra en ik zijn al die trouwe vrienden van onze ouders - die er nu veelal ook niet meer zijn - daar nog altijd dankbaar voor!

In zijn preken stond vader altijd stil bij het persoonlijk leed en de vragen van mensen, later ook toenemend bij de grote wereldvraagstukken. Vanuit het leed en de duisternis (typisch een woord dat hij bezigde) was er dan altijd een wending, vaak met verwijzing naar het woord uit de Openbaring: "Zie, Ik maak alle dingen nieuw."

In 1980, in diezelfde *Christus Triumfatorkerk*, toen hij door een diep dal was gegaan, klonken zijn preken anders, nog meer doorleefd dan bij het begin in 1961. God was met hem meegegaan, zo beleefde hij dat, zij het kleiner dan voorheen. Maar hij bleef dezelfde boodschap tot het laatst delen met zijn geliefde *Triumfatorgemeente*.

### *Herinneringen van een domineesdochter*

Als jongste dochter van het gezin is mijn eerste herinnering aan een kerk die van de *Triumfatorkerk*. Ik was een nakomeling (ik scheel 9 jaar met mijn broer boven mij) en was dus nog lang alleen thuis met mijn ouders toen mijn broers en zussen al uit huis waren.

Ik geef nu een impressie hoe ik de kerk als kind en mijn vader als dominee in de kerk ervaren heb.

*Mijn vader, moeder en ik rijden 's ochtends in de grijze Opel Kadett naar de Triumfatorkerk. De witte toren komt steeds dichterbij en de klokken luiden. Mijn vader vertelt dat de toren één van hoogste van Den Haag is (toen nog); dat is belangrijk zegt hij, want de kerk moet het centrum van de stad zijn. In de kerk begroeten veel mensen mijn vader. We gaan samen de blauwe trap op. Mijn vader gaat met zijn koffertje naar de consistoriekamer om zich om te kleden en voor te bereiden; wij lopen door naar de kerkzaal. Binnen komt het licht je tegemoet en trekken het grote lege kruis - "van de opgestane Heer" benadrukte mijn vader altijd - en de paarse banken de aandacht. Vader was trots op de moderne banken die zoveel prettiger zaten dan de houten banken van andere kerken.*

*Mijn moeder en ik gaan links voor zitten, omdat mijn moeder niet zo goed kan horen, niet helemaal vooraan, dat wil ze niet. Diverse wijkleden die ook op 'vaste plaatsen' zitten, knikken ons toe. Het orgelspel zet in en mijn vader komt binnen met de ouderlingen en de diakenen. Mijn vader gaat achter de tafel met een wit kleed staan, en spreekt ons toe.*

*Voor de preek ga ik met mijn moeder met een grote groep kinderen naar de kindernevendienst. We gaan daarvoor naar beneden naar een grote zaal (ook wel 'het zwembad' geheten). Mijn moeder vertelt een verhaal uit de Bijbel; ik luister aandachtig en hoor haar hakken op het zeil terwijl zij, heen en weer lopend, vertelt. Daarnaast hoor ik alleen de tram voorbijgaan.*

*Na de dienst ga ik naar mijn vader in de consistoriekamer waar hij zich verkleedt. Hij vraagt mij welk verhaal er verteld is en ik krijg een pepermuntje. Zelf steekt hij een sigaret op. Ik huppel achter mijn vader de trap af, daar wachten mensen op hem om*

*nog met hem en mijn moeder na te praten. Ik verveel me en ga stiekem in de lift nog een keer naar boven (dat was toen een nieuwe ervaring!) en loop de lege kerk in. Links is de galerij met een in het midden een hellinkje; ik roetsj daar heerlijk naar beneden. Op die galerij staan ook stoelen die 's ochtends vaak bezet zijn, evenals op de rechter galerij naast het orgel. Daarna ga ik gauw weer naar beneden. De hal is leeg; we gaan weg door de zijdeur na het begroeten van de koster, en rijden weer naar huis. Tot zover mijn impressie.*

In mijn puberteitsjaren kreeg ik catechisatie van mijn eigen vader. Ik herinner me vader als betrokken leraar die ons liet delen in zijn liefde voor God, maar ook begrip had voor onze kritische vragen over het geloof; hij dacht ook mee over maatschappelijke thema's.

In die tijd waren er diverse jeugdclubs en er was ook een 'soos' voor jongeren. Daarnaast werden er ook beroemde wijkdagen georganiseerd waar velen veel werk voor verzetten. Mijn ouders vonden dat fantastisch en genoten ervan.

In de tijd die hierop volgde werd de teruggang van het kerkbezoek langzaam duidelijk. Niet alle rijen waren meer bezet en dat deed mijn vader erg pijn. Toen hij 25 jaar dominee was in Den Haag hield hij op het feest dat daarvoor georganiseerd werd een bewogen toespraak waarin hij zijn emoties hierover toonde.

In 1980, na het emeritaat van vader, verhuizen onze ouders naar de Snijplaan in Den Haag West. Anderhalf jaar later overlijdt onze vader en wordt zijn rouwdienst gehouden in een bomvolle *Triumfatorkerk*.

Houten / Haarlem, februari 2012  
Henk en Petra Gilhuis



## Zomaar een wijsheid ....



Als je het ravijn voor stormen afsluit, zul je nooit de schoonheid van de beeldhouwwerken van de wind te zien krijgen.

Kubler-Ross in *Thuis bij God*

# Training *Werk & Balans*

Jonge professionals (25-45 jaar) worden geconfronteerd met vele uitdagingen en keuzemogelijkheden. Hierbij komt de balans tussen werk en privé al snel in het geding. De Christus Triumfatorkerk organiseert een training waarin we de tijd nemen om aan de hand van een viertal thema's bij deze balans stil te staan. Deze cursus probeert jou inzicht te geven in waarom en hoe je bepaalde keuzes maakt en wat je nodig hebt om je leven in balans te houden.

## ***WAT?***

- Vier interactieve avonden in het voorjaar van 2012
- Inspirerende, ervaren sprekers
- Inzicht in drijfveren voor keuzes in werk en privé
- Handvatten voor balans in werk en persoonlijk leven

## ***WAAR?***

- Christus Triumfatorkerk, Juliana van Stolberglaan 154, Den Haag
- Eerste avond in Amsterdam, aftrap in Den Haag met gezamenlijke maaltijd (18 u)

## ***WANNEER?***

- 11 april: **inspiratie** Ds. Ruben van Zwieten–predikant@Zuidas Amsterdam, ondernemer
- 18 april: **keuzes** Peter van Harten–talent manager @ JMC Managementcare
- 25 april: **teleurstellingen** Marissa Donner-Quanjer–psychologe, psychotherapeut @ RefleXXie
- 9 mei: **stress** Erika van Gernerden–theologe, psychologe, co-active coach

Meer informatie is te vinden op de website [www.werkenbalans.com](http://www.werkenbalans.com)  
of neem contact op met ds. Berit Bootsma, e-mail: [beritbootsma@ctkerk.nl](mailto:beritbootsma@ctkerk.nl).



Team  
play



Samen  
spel



**Klussenteam 'o.l.v.'  
ds. Gilhuis (1978)**  
v.l.n.r. Adriaan Sala, Jan Ammeraal,  
Wim Wikkerink en Henk Nijhuis  
(zittend)



**Klussenteam**  
anno 2011



**Oliebollenteam**





# Jonggelovelijk



Hal met sierramen uit de inmiddels gesloopte Wilhelminakerk en Liduïnakerk

# Een Schevenings echtpaar

## in de Christus Triumfatorkerk

Omdat wij, nadat we getrouwd waren, bij Jan zijn ouders op Scheveningen in twee piepkleine kamers woonden, waren wij in verband met gezinsuitbreiding driftig op zoek naar woonruimte. Jan werkte indertijd bij de INBOUW, een bedrijf in de Altingstraat. Met veel moeite slaagde zijn baas erin om een woonvergunning te krijgen voor een dienstwoning boven de werkplaats. Zes weken voor de geboorte van onze dochter Jacqueline vertrokken wij uit ons geliefde Scheveningen naar de Altingstraat, gelegen in de zogenaamde 'koude aardappelbuurt' Bezuidenhout!

Onze eerste ontmoeting met de mensen van de kerk verliep een beetje teleurstellend. Vol goede moed gingen wij namelijk 's zondags voor de eerste keer naar de Maranathakerk, een tijdelijke, houten noodkerk. De kerk leek helemaal vol, maar gelukkig zagen we nog een paar open plaatsen. Omdat er geen 'gereserveerd'-bordje bij de stoelen lag en omdat er geen groen lampje boven de preekstoel brandde, gingen wij er zitten. We zaten nog maar net, of er stond een echtpaar naast ons dat beweerde dat we op hun plek zaten. We voelden ons meer dan opgelaten in die overvolle kerk; 'wat een eigen gatjes-volk hier'.

Gelukkig veranderden we snel van mening toen dominee Gilhuis met ons kwam kennismaken. We zaten nog midden in de verhuisrommel, toen er gebeld werd en Gilhuis de trap op kwam stormen. Ietwat overrompeld zei Riet; "Dag dokter", in plaats van dominee. "Geeft niets hoor", gaf hij aan, "ik ben toevallig doctor!" Zittend op een verhuisdoos, al vragend en vertellend, bleek het al snel een hele sympathieke man. In maart 1962 werd de nieuwe Triumfatorkerk geopend en moest iedereen een nieuwe plaats zoeken in de kerkzaal. Wij vonden die in vak B, achteraan. (De plaats waar we 50 jaar later nog steeds zitten, met de inmiddels uitgebreide familie).

Na een aantal jaar vroeg één van de gemeenteleden, genaamd Theo van der Gref, timmerman van beroep, of Jan wilde helpen met het verbouwen van de voormalige catechisatieruimte tot jongerensoos. En zo is het eigenlijk begonnen, door mijn werk had ik de beschikking over het juiste gereedschap en materiaal en met behulp van andere handige mensen werd het een prachtige soos. Met mijn grote vriend Wim Wikke-

rink, eerst jeugdouderling en daarna lid van de beheerscommissie, werd de *Klusploeg* opgezet. Daaruit volgde de Oud-Papier-Actie (OPA). Omdat chauffeur Jan de beschikking had over een grote serviceauto, werd er iedere maandagavond door de wijk gecrost om het papier op te halen. Na verloop van tijd werkten we met een vaste ploeg: Wim Wikkerink, onze directeur, Henk Nijhuis, onze onvolprezen kaasboer als eerste sjouwer en Adriaan Sala, tweede sjouwer. We hebben dit jaren lang met ont-



zettend veel plezier gedaan en daar vooral ook altijd ontzettend veel bij gelachen! Bij de meeste adressen werd een bijnaam verzonnen. Zo waren er bijvoorbeeld Kobus Kuch, Snoekenbek, Motormuis, Juffrouw Ooievaar en Felix Kattenbrok.

Wat de *Klusseploeg* inmiddels aan klussen geklaard heeft, is te veel om op te noemen. We noemen er een paar: de grote verbouwing van de kerkzaal, de keuken voor het maaltijdproject, de goederenlift, het verbouwen van de soos tot keuken, opknopbeurt hal, enz. enz. Eén gebeurtenis is nog het vermelden waard. Tijdens een kerkdienst begon het behoorlijk te stinken in de kerkzaal. Het bleek dat de grote verwarmingsventilator de elektromotor was vastgelopen. We hebben de motor die zondag gedemonteerd, gerepareerd en teruggezet. Zowaar, het wonder gebeurde, de motor draaide weer aan het eind van de dag.

We hebben de afgelopen 50 jaar ook al heel kosteren en kosteressen meegemaakt. Fijn samengewerkt omdat Jan tussen de bedrijven door ook een soort hulpkoster werd en Riet daar ook hand- en spandiensten verrichtte. Na verloop van tijd werden we zelfs lid van de kerkenraad. Dit nadat Jan eerst met goed gevolg een opleiding tot collectant had gevolgd. Jan zette zich in voor de *Recreatiecommissie* en Riet voor *Team Meeleven* (voorheen *Zusterraad*), het maaltijdproject en natuurlijk de bazar.



Ondanks de wat tegenvallende start, is het Bezuidenhout ons 110% meegevallen. We hebben veel moois meegemaakt, maar natuurlijk ook dieptepunten gekend; het overlijden van ds. Gilhuis, Henk Nijhuis en Wim Wikkerink.

Tot slot hopen we dat we nog veel jaren lief en leed in de *Triumfatorkerk* mogen delen en daarbij het nodige werk te kunnen verzetten. We willen iedereen feliciteren met het 50-jarig bestaan van onze prachtige Triumfatorkerk!

Een hartelijke groet van  
Riet en Jan Ammeraal

## Mijmeringen over vijftig jaar CTK

Gaandeweg, nu ik bezig ben met deze jubileumeditie van *Samenspel*, blij ik ook zoveel herinneringen te hebben aan de *Christus Triumfatorkerk* dat ik ze toch maar op ben gaan schrijven om julie allen daarvan deelgenoot te maken.

De eerste dienst die gehouden werd in deze kerk heb ik nog wel in gedachten. Ik was 16 jaar en ik was een *jongere van de Oosterkerk*, Greetje den Haan. De GJV (*Gereformeerde Jeugd Vereniging*) van de *Oosterkerk* was eigenlijk opgedeeld. Iedereen woonde in, of behoorde nu ineens bij een andere wijk. Sommigen bij de *Noorderkerk*, anderen bij de aula van het VCL, en enkelen bij de nieuwe CTK. Maar van die indeling trokken we ons niet veel van aan ... niets dus! In de beginjaren van de CTK trokken we daar met z'n allen naar toe.



De eerste dienst: het was heel vol in de kerk, maar dan echt hééééééééééé vol. Er werden overal stoelen vandaan gehaald en erbij gezet maar toch konden bij lange na niet alle mensen zitten. De jeugd werd gevraagd om op de plek te gaan zitten waar toen nog geen orgelpijpen stonden (dat orgel kwam pas later). We moesten min of meer naar boven klauteren en gingen dan op het randje zitten met onze benen bungelend naar beneden. Dat was eigenlijk wel leuk; we waren daar soms wel wat aan het lol maken en

moesten wel eens tot de orde worden geroepen. We waren toen wel met een groep van zo'n 25 *Oosterkerk*-jongeren. Nog veel keren hebben we daar gezeten want bijna elke zondag in die begintijd was het een 'uitverkocht huis'. 's Morgens en 's middags. Al vrijwel gelijk werd ik leidster van een kinderclub. Beneden in de kelder had ik samen met, ik meen, Annemarie Groen, een stuk of 20 meisjes van 8-10 jaar. Ik was zelf nog maar 17 of 18 toen ik met Henk Hartog e.a. meeding als kampeiding naar Ommen. We sliepen in tenten en de douche was een plastic slang met gaatjes en koud water. Er werd gekookt onder een soort afdakje in het bos. Aan die week heb ik nu nog heel goede herinneringen. In het voorjaar 1968 ben ik getrouwd en, ja hoor, ook in de CTK. Ds. Klaas Welbedacht zegende ons huwelijk in. Mijn moeder, die een geschoolde sopraan was (in tegenstelling tot mijn stem), zong in die dienst een prachtig lied. Zij stond als ik het mij goed herinner niet bij het orgel maar juist helemaal aan de andere kant, daar bovenop. Wij gingen wonen op de Schelpkade en behoorden dus daarna bij de 'aula van het VCL'. Als gezin gingen we daar later ook naar toe. Nog weer later trouwens naar de *Duinzichtkerk*. Maar ook hielden we één keer per maand een evangelisatie-gezinsdienst in de Balistraat (later in een lokaal van de huishoudschool in de De Ruyterstraat). Heel veel jaren is dat zo geweest en daar kwam dan ook regelmatig een ouderling van de gereformeerde kerk. Dat was dan vaak Dinie Smits uit de CTK. In die jaren begonnen ook de JEK kinderkampen. (JEK stond voor *Jeugd en Klubwerk*) en die waren succesvol. Menig jaar gingen er tegen de 100 kinderen mee vanuit Den Haag, ook uit de wijk van de *Triumfatorkerk* en ook een groep kinderen uit Zoetermeer. De leiding bestond uit zo'n stuk of twintig bevolgen en trouwe mensen. Elk jaar gingen we een week naar Lochem. En hierbij alweer een link met de CTK. De bussen waarmee we naar Lochem gingen, hadden vele jaren als verzamelplaats de CTK. Daar werden we uitgezwaaid en na een week weer ingehaald. In één van mijn eerste JEK-kampen gingen de '*meiden Ammeraal*' en ook Wilma Atsma uit de CTK mee als leiding. Zij toen piepjong (16/17 jaar), ik als jonge moeder van drie kinderen. We hebben met elkaar heel veel kampen meegemaakt. Kampen waar we zo ongeveer het jaar rond mee bezig waren. Al in de herfst werd er een thema verzonnen voor de volgende zomer en daar waren we dan verder in het jaar druk mee. En dan brak het kamp aan. Zo'n kampweek was vaak één groot toneelstuk met elke dag wel verkleedpartijen door de leiding die beurtelings als geheimzinnige figuren tevoorschijn kwamen en dat waren dan weer spannende avonturen voor de kinderen. Nog steeds zijn wij vrienden net als met veel anderen van de kampeiding van toentertijd. De leiding bestond uit allemaal heel betrokken vrijwilligers, waar we ontzettend mee konden lachen, fantaseren, kattenkwaad uithalen, soms ruziemaakten, huilen en nog heel veel meer. Ik ben ca. 25 jaar mee geweest en Jacqueline en Jeannette ook heel veel jaren. We bleven elkaar daarna ook



trouw en zo'n acht jaar geleden vroeg Jacqueline en/of Jeannette Ammeraal mij of ik notulist wilde worden van de kerkenraad van de CTK. Vrijwel gelijktijdig ben ik ook de vormgever van *Samenspel* geworden. Ik heb dat beide nu acht jaar gedaan en ja voor je het weet zit je elke week weer in de CTK, maak je een website of maak je mobiles voor een vijftigjarig jubileum van deze bijzondere kerk. Het cirkeltje is wel weer aardig rond gekomen in de afgelopen vijftig jaar.

Ik zeg: *Proost!* op onze 50-jarige CTK!  
Greet Hulshof

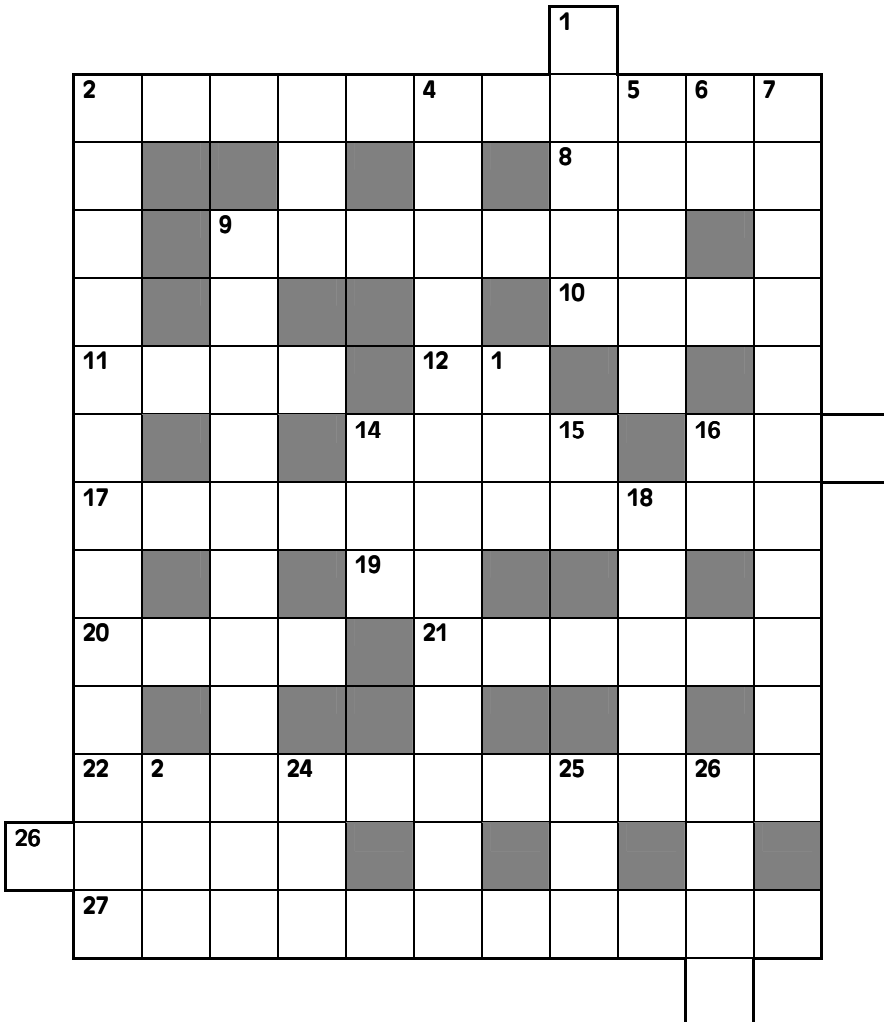
# PUZZEL

De oplossing van het vorige cryptogram:

**Horizontaal:** 2 stroopliker 6 eldorado 9 nein 10 keizer 1 entree 14 thee 15 oor 16 onheil 17 auw 18 vast 20 ra 21 enkelzijdig 25 idee 26 les 27 degensliker

**Verticaal:** 1 Voorne 2 steekhoudend LED 4 kunstmatig 5 ruitenwisser 7 driehoekig 8 overdaad 11 een 12 rol 18 vrij 19 ijlen 22 Ede 2 zes 24 inkt. Makkie of niet het maakt niet uit als u er maar plezier aan hebt beleefd. Gauw op naar de jubileumpuzzel..... Succes!

Adriaan Sala



### HORIZONTAAL:

- 2 Had Piet Hein deze ingepikt, dan was hij zeker niet zo beroemd geworden (11)
- 8 Wie noemt z'n dochter nou naar een rondweg.... (4)
- 9 Fijn leer om zeil te minderen (7)
- 10 Helemaal tegengesteld aan GEEF....! (4)
- 11 Noorse godheid van 1.000 gram (4)
- 12 Jij niet. hij niet, wij, jullie en zij ook niet... wie dan wel? (2)
- 14 Lege stekeligheid (4)
- 16 Letterkundige duw (0)
- 17 Met Turks neefje kunnen we op jubileumgala goed tevoorschijn komen (11)
- 19 Akelige afkorting die aan de oorlog doet denken (2)
- 20 Van oorsprong een boon (4)
- 21 Daar kon Luther hels om worden (6)
- 22 Niet net iets te veel gedronken, wel diepgeraakt en geëlimineerd (11)
- 26 Met zo'n kaart win je wel de trofee (5)
- 27 Niet dorstlessend, integendeel! (11)

### VERTICAAL:

- 1 Om uit de hoed te toveren (5)
- 2 Het huwelijk ingaan op stevig wandeltempo (1)

Gelderse gemeente die qua schrijfwijze omkeerbaar is, maar fonetisch niet (0)

- 4 Het begon op 21 maart 1962 (6+4+)
- 5 Muziek om te laten zien (5)
- 6 Als je WT toevoegt aan dat tussenvoegsel, heb je een groen balletje (2)
- 7 "Aangenaam, mijn naam is Flipsen." "Dat is toevallig, `zo heet ik ook!" (11)
- 9 Ziet dameskleding als prooi, maar wordt niet warm of koud van een rek vol bij C&A (11)
- 1 Voor spel over drie banden (0)
- 14 Tekening die met een potloodje heel wat makkelijker was geweest (0)
- 15 Door 'religiaverstand' stroomt er kortgezegd maar weinig water naar de zee (2)
- 16 Vaak foutief aangeduid als 'zullie' of 'hullie' (2)
- 18 Harige zonderling met citroensmaak (5)
- 2 Ik houd je voor de gek, is het niet met een speen dan wel met een sigaar (0)
- 24 Bijbelse maat was niet erg geschikt voor een éénpersoonshuishouden (0)
- 25 M'n grootje (0)
- 26 voor korte tijd deelbaar door 2 (4)

## FOKKE & SUKKE

FELICITEREN DE JUBILARIS

PROFICIAT,  
VADER ABRAHAMS!!

